

NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 268 5186, faks. (8 5) 268 5187, el. p. info@teismai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724424

Teisėjų tarybai

2013-07-29 Nr. 4R-1944-(1.17)

DĖL TEISĖJŲ TARYBOS NUTARIMŲ PROJEKTŲ PATEIKIMO

Vykdydami Teisėjų tarybos (toliau – Taryba) pavedimą, teikiame tarpusavyje susijusius parengtus Teisėjų tarybos nutarimų „Dėl Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos nuostatų patvirtinimo“ ir „Dėl Pretendentų į teisėjus egzamino programos patvirtinimo“ projektus bei jų lydimuosius dokumentus. Projektus Teisėjų taryboje pristatančiu siūlytume numatyti direktoriaus patarėją Tomą Vaitkevičių.

PRIDEDAMA:

1. Teisėjų tarybos nutarimo „Dėl Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos nuostatų patvirtinimo“ projektas, 6 lapai;
2. Teisėjų tarybos nutarimo „Dėl Pretendentų į teisėjus egzamino programos patvirtinimo“ projektas, 18 lapų;
3. Teisėjų tarybos nutarimo „Dėl Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos nuostatų patvirtinimo“ ir Teisėjų tarybos nutarimo „Dėl Pretendentų į teisėjus egzamino programos patvirtinimo“ projektų aiškinamasis raštas, 1 lapas;
4. Tarybos protokolinio sprendimo projektas, 1 lapas.

Direktoriaus pavaduotoja,
atliekanti direktoriaus funkcijas

Reda Molienė

Ina Balnytė, tel. (8 5) 251 4180, trumpasis tel. 7041, el. p. ina.balnyte@teismai.lt

TEISĖJŲ TARYBA

NUTARIMAS

DĖL PRETENDENTŲ Į TEISĖJUS EGZAMINO KOMISIJOS NUOSTATŲ PATVIRTINIMO

2013 m. d. Nr. 13P- (7.1.2)
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos teismų įstatymo (Žin., 1994, Nr. 46-851; 2002, Nr. 17-649; 2003, Nr. 17-700; 2006, Nr. 60-2121; 2008, Nr. 81-3186; 2009, Nr. 147-6559; 2011, Nr. 85-4128; 2013, Nr. 57-2839) 54 straipsnio 4 dalimi, 120 straipsnio 6 punktu, Teisėjų taryba n u t a r i a:

1. Patvirtinti Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos nuostatus (pridedama).
2. Pripažinti netekusiu galios Teisėjų tarybos 2011 m. balandžio 29 d. nutarimą Nr. 13P-51-(7.1.2) „Dėl Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos nuostatų patvirtinimo“.

Pirmininkas

Sekretorius

PATVIRTINTA

Teisėjų tarybos 2013 m.
nutarimu Nr.13P- -(7.1.2)

d.

PRETENDENTŲ Į TEISĖJUS EGZAMINO KOMISIJOS NUOSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos (toliau – Komisija) nuostatai (toliau – Nuostatai) nustato Komisijos darbo tvarką organizuojant ir vykdant pretendentų į teisėjus egzaminą (toliau – egzaminas).

2. Egzaminą turi teisę laikyti Lietuvos Respublikos teismų įstatymo (Žin., 1994, Nr. 46-851; 2002, Nr. 17-649) (toliau – Teismų įstatymas) 51 straipsnyje nustatytus reikalavimus atitinkantis Lietuvos Respublikos pilietis, dėl kurio teisės aktų nustatyta tvarka yra priimtas Nacionalinės teismų administracijos (toliau – Administracija) sprendimas leisti laikyti egzaminą.

3. Komisija sudaroma vadovaujantis Teismų įstatymo 54 straipsnio 1 dalimi.

4. Egzaminai vyksta Komisijos posėdžių metu.

5. Komisijos posėdis yra teisėtas, jeigu jame dalyvauja ne mažiau nei penki Komisijos nariai. Komisijos posėdžiui pirmininkauja Komisijos pirmininkas, o jo nesant – posėdyje dalyvaujantis vyriausias pagal amžių Komisijos narys.

6. Jei Komisijos narys yra egzaminuojamojo sutuoktinis, artimas giminaitis arba yra kitokių aplinkybių, galinčių kelti abejonių dėl nešališkumo vertinant egzaminuojamąjį, Komisijos narys turi nusišalinti nuo tokio egzaminuojamojo vertinimo.

7. Komisiją techniškai aptarnauja Komisijos sekretorius, kuris nėra Komisijos narys. Komisijos sekretorių skiria Administracijos direktorius.

II. PRETENDENTŲ Į TEISĖJUS EGZAMINO ORGANIZAVIMAS

8. Egzaminas vyksta ne rečiau nei kartą per pusę metų, išskyrus atvejus, kai nėra asmenų, galinčių jį laikyti. Egzamino datą, laiką ir vietą bei egzaminą laikančių asmenų skaičių nustato Komisijos pirmininkas, kuris užtikrina, kad laikotarpis tarp egzamino ir leidimo asmeniui laikyti egzaminą datų nebūtų ilgesnis nei šeši mėnesiai.

9. Komisijos sekretorius ne vėliau nei prieš keturiolika dienų iki nustatytos egzamino datos visiems Komisijos nariams bei egzaminą laikysiantiems asmenims jų nurodytais elektroninio pašto adresais praneša apie Komisijos pirmininko nustatytą egzamino datą, laiką ir vietą. Komisijos nariams taip pat pranešama apie egzaminą laikysiančių asmenų skaičių, o egzaminą laikysiantiems asmenims – apie Komisijos sudėtį. Iki egzamino likus ne mažiau nei penkioms darbo dienoms informacija apie egzamino datą, laiką ir vietą paskelbiama Administracijos interneto svetainėje.

10. Ne vėliau nei likus vienai dienai iki Komisijos posėdžio dienos egzaminą laikysiantis asmuo gali pareikšti nušalinimą Komisijos nariams. Nušalinimas pareiškiamas raštu nurodant motyvus. Rašytinis nušalinimas Komisijos nariams per Komisijos sekretorių pateikiamas Komisijos pirmininkui.

11. Nušalinimo pagrįstumo klausimą egzamino laikymo dieną uždarame Komisijos posėdyje sprendžia Komisijos nariai, kuriems nušalinimas nėra pareikštas, balsų dauguma. Jeigu balsų už ir prieš yra po lygiai, Komisijos narys laikomas nušalintu. Jeigu nušalinimas pareikštas vienam arba dviem Komisijos nariams, klausimas dėl nušalinimo pagrįstumo sprendžiamas šiems Komisijos nariams posėdyje nedalyvaujant ir laikantis Nuostatų 5 punkto reikalavimų. Jeigu nušalinimas pareikštas trims arba daugiau Komisijos narių, klausimą dėl pareikšto nušalinimo sprendžia visos sudėties Komisija.

12. Asmenų, kuriems vadovaujantis Nuostatais pranešta apie egzamino laikymą, dalyvavimas egzamine yra privalomas. Atostogos, komandiruotė, užimtumas darbe nelaikomi svarbiomis priežastimis

neatvykti į egzaminą.

13. Asmuo, negalintis atvykti į egzaminą dėl svarbių priežasčių, ne vėliau nei iki egzamino pradžios apie tai raštu praneša Komisijos sekretoriui ir pateikia dokumentus, pateisinančius savo neatvykimą. Komisijos sprendimas dėl neatvykusių į egzaminą asmenų įforminamas Komisijos posėdžio protokole.

14. Komisijai pripažinus asmens neatvykimo į egzaminą priežastis svarbiomis, šiam asmeniui egzamino laikymas perkeliamas į kitą Komisijos posėdį. Jeigu Komisija asmens neatvykimo priežasčių nepripažįsta svarbiomis, jis pakartotinai laikyti egzaminą gali ne anksčiau nei po šešių mėnesių nuo egzamino, į kurį neatvyko, dienos.

III. PRETENDENTŲ Į TEISĖJUS EGZAMINO VYKDYMAS

15. Prieš egzaminą Komisijos sekretorius patikrina jį atvykusių laikyti asmenų tapatybę.

16. Egzaminas laikomas raštu. Jį sudaro dvi dalys: teorinė dalis (testas) ir praktinė dalis (užduotys). Testo klausimai ir praktinės dalies užduotys visiems pretendentams yra vienodi. Egzamino testo klausimus ir praktinės dalies užduotis rengia Komisija pagal Teisėjų tarybos patvirtintą egzamino programą. Turi būti užtikrintas parengtų testų ir praktinės dalies užduočių konfidencialumas. Egzaminui laikyti egzaminuojamieji aprūpinami vienodomis rašymo priemonėmis.

17. Egzamino teorinę dalį sudaro testas iš 40 teorinių klausimų, parinktų iš skirtingų teisės šakų, ir po 3–5 atsakymų į kiekvieną klausimą variantus. Iš parengtų atsakymų variantų vienas atsakymas yra teisingas. Testas turi būti sudaromas taip, kad atsakymai į klausimus nebūtų dviprasmiški, vienas kitą papildantys ar patikslinantys. Testui spręsti skiriama ne mažiau kaip viena valanda.

18. Testo lapai egzaminuojamiesiems įteikiami užklijuotuose vokuose, kurie atplėšiami Komisijos sekretoriaus nurodymu. Egzaminuojamasis kiekvieno testo lapo viršutiniame dešiniame kampe privalo užrašyti savo vardą ir pavardę.

19. Atplėšus vokus, pradedamas skaičiuoti testui spręsti skirtas laikas. Lape, kuriame egzaminuojamieji turi surašyti visus pasirinktus atsakymus į testo klausimus, (toliau – atsakymų lentelė) neleidžiama braukti. Spręsdamas testą, egzaminą laikantis asmuo gali naudotis tik egzamino programa. Egzaminuojamajam išsprendus testą ar pasibaigus testui spręsti skirtam laikui, Komisijos sekretorius surenka testus su jį laikusių asmenų atsakymų lentelėmis ir perduoda Komisijos pirmininkui.

20. Atsakymus į testus tikrina ne mažiau kaip du Komisijos nariai, dalyvaujant to pageidaujantiems egzaminuojamiesiems. Neteisingi atsakymai turi būti pažymėti kita spalva, negu testo atsakymus žymėjo egzaminuojamieji. Komisijos narys, patikrinęs atsakymus į testą, egzaminuojamojo užpildytoje atsakymų lentelėje nurodo padarytų klaidų skaičių ir pasirašo.

21. Išlaikiusiu egzamino teorinę dalį laikomas egzaminuojamasis, teisingai atsakęs į 30 ar daugiau klausimų.

22. Komisijos sekretorius Komisijos posėdžio protokole įrašo egzamino teorinę dalį laikiusio asmens vardą, pavardę ir teisingų atsakymų į testo klausimus skaičių bei nurodo, ar egzaminuojamasis išlaikė testą. Komisijos pirmininkas perskaito visų egzamino teorinę dalį laikusių asmenų rezultatus.

23. Egzamino praktinę dalį turi teisę laikyti tie asmenys, kurie išlaikė egzamino teorinę dalį.

24. Egzaminuojami asmenys, prieš jiems išdalijant praktinės dalies užduotis, ištraukia šifrus, susidedančius iš 6 ženklų: 3 raidžių ir 3 skaitmenų. Šifro kortelių turi būti daugiau negu egzaminuojamųjų. Egzaminuojamasis savo šifrą užrašo ant kiekvienos užduoties lapo viršutinio dešiniojo kampo ir ant kiekvieno jam duoto ir panaudoto užduočiai spręsti lapo viršutinio dešiniojo kampo. Šifro kortelę egzaminuojamas asmuo turi saugoti visą praktinės dalies atlikimo laiką ir Nuostatų 26 punkte nustatyta tvarka grąžinti Komisijos sekretoriui tik po to, kai atliks praktinės dalies užduotis. Už egzaminuojamajam suteikto šifro konfidencialumo išsaugojimą iki jo pateikimo Komisijos sekretoriui atsako egzaminuojamas asmuo.

25. Egzamino praktinę dalį sudaro praktinės užduotys – dvi užduotys (praktinės situacijos) iš viešosios ir privatinės teisės sričių, apimančios tiek materialinės, tiek procesinės teisės normų taikymą. Egzaminuojamam asmeniui raštu parengti atsakymus į egzamino praktinės dalies užduotis skiriama ne

mažiau kaip viena su puse valandos ir ne daugiau kaip dvi su puse valandos. Rengdamas atsakymus į egzamino praktinės dalies užduotis, egzaminuojamas asmuo gali naudotis turimais Lietuvos Respublikos Konstitucija, kodeksais, įstatymais, Vyriausybės nutarimais, kitais norminiais teisės aktais, įskaitant tarptautines sutartis ir Europos Sąjungos teisės aktus.

26. Pasibaigus egzamino praktinės dalies užduotims spręsti skirtam laikui, Komisijos sekretorius surenka visų egzaminuojamųjų darbus ir perduoda Komisijos pirmininkui. Taip pat surenkamos šifro kortelės. Savo šifro kortelę kiekvienas egzaminuojamas asmuo įdeda į tam skirtą voką, ant voko užrašo savo vardą, pavardę ir jį užklijuoja. Komisijos sekretorius surenka vokus su šifrais, įdeda į bendrą voką, kuris užklijuojamas ir ant jo uždedamas spaudas „Teisės ir administravimo skyrius“.

27. Egzamino praktinės dalies užduočių atsakymai turi būti patikrinti ir rezultatai paskelbti ne vėliau nei per 3 darbo dienas.

28. Kiekvienas Komisijos narys egzamino praktinės dalies užduočių atsakymus vertina individualiai – nuo 1 iki 10 balų. Blogiausias įvertinimas yra 1 balas, geriausias – 10 balų. Teigiami įvertinimai yra šie: 7 (patenkinamai), 8 (gerai), 9 (labai gerai), 10 (puikiai). Žinios, įvertintos nuo 1 iki 6 balų, yra nepatenkinamos. Įvertinę kiekvieno egzaminuojamojo atsakymus į egzamino praktinės dalies užduotis, Komisijos nariai užpildo egzamino praktinės dalies vertinimo lenteles, kuriose nurodo kiekvienos praktinės užduoties atsakymo įvertinimą. Egzamino praktinės dalies vertinimo lentelės laikomos egzamino protokolo priedais.

29. Komisijos sekretorius egzaminą laikiusiems asmenims visų Komisijos narių skirtus balus įrašo Komisijos posėdžio protokolo atitinkamoje lentelėje šiame punkte nustatyta tvarka. Pirmiausia apskaičiuojamas ir į Komisijos posėdžio protokolą įrašomas egzaminuojamajam už praktinės dalies kiekvieną užduotį visų Komisijos narių, dalyvavusių vertinime, skirtų balų vidurkis; balai susumuojami ir dalinami iš užduotis vertinusių Komisijos narių skaičiaus. Po to suskaičiuojamas ir į Komisijos posėdžio protokolą įrašomas egzaminuojamojo bendras jo egzamino praktinės dalies balas – prieš tai apskaičiuotų balų vidurkio už kiekvieną praktinės dalies užduotį sumos vidurkis. Komisijos sekretorius, skaičiuodamas vidurkį, skaičius suapvalina šia tvarka: gauto skaičiaus dalis nuo 0,01 iki 0,49 atmetama, o nuo 0,50 iki 0,99 apvalinama ir padidinama iki sveiko skaičiaus.

30. Vokai su praktinę egzamino dalį laikusių asmenų šifrais atplėšiami egzamino praktinės dalies rezultatų paskelbimo dieną. Vokus atplėšia Komisijos sekretorius dalyvaujančių praktinę egzamino dalį laikusių asmenų akivaizdoje. Vokai atplėšiami ir tuo atveju, kai į egzamino rezultatų paskelbimą praktinę egzamino dalį laikę egzaminuojamieji neatvyksta. Atplėšus vokus, išimami šifrai ir Komisijos sekretorius egzamino protokolo atitinkamoje lentelėje šalia šifro įrašo egzaminuojamojo vardą ir pavardę.

31. Jei egzamino praktinės dalies rezultatų skelbimo ir egzamino laikymo diena nesutampa, apie šių rezultatų skelbimo dieną egzamino praktinę dalį laikę asmenys informuojami jų nurodytais elektroninio pašto adresais ne vėliau kaip likus dienai iki rezultatų paskelbimo.

32. Dėl kiekvieno egzaminą laikiusio asmens rezultatų Komisija priima sprendimą, kuris įforminamas nutarimu (Nuostatų priedas).

33. Jei egzaminuojamasis išlaikė egzamino teorinę dalį, Komisijos nutarime dėl jo rezultatų įrašomas jo egzamino praktinės dalies vertinimas atsižvelgiant į Nutarimu nustatytus reikalavimus. Jei egzaminuojamasis egzamino teorinės dalies neišlaikė, nutarime pažymima, jog asmens žinios vertinamos „nepatenkinamai“.

34. Išlaikiusiu egzamino praktinę dalį laikomas egzaminuojamasis, iš kiekvienos užduoties gavęs 7 (patenkinamai) arba daugiau balų. Į Komisijos nutarimą dėl egzamino praktinę dalį išlaikiusio egzaminuojamojo egzamino rezultatų įrašomas bendras jo egzamino praktinės dalies balas, apskaičiuotas Nutarimo 29 punkte nustatyta tvarka. Komisijos nutarime dėl praktinę dalį neišlaikiusio asmens nurodoma, jog asmens žinios vertinamos „nepatenkinamai“.

35. Egzaminą laikiusio asmens, kurio žinių įvertinimas yra „nepatenkinamai“, žinios yra nepakankamos būti pretendentu į teisėjus.

36. Komisijos nutarimą pasirašo Komisijos pirmininkas ir Komisijos sekretorius. Komisijos nutarimo kopija įteikiama egzaminuojamajam. Nesant galimybės Komisijos nutarimo kopijos įteikti, Komisijos nutarimo kopija egzaminuojamajam išsiunčiama jo nurodytu elektroninio pašto adresu ne

vėliau kaip kitą darbo dieną po egzamino praktinės dalies rezultatų paskelbimo.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

37. Komisijos posėdis yra protokoluojamas. Komisijos sekretorius Komisijos posėdžio protokole nurodo Komisijos sudėtį, atvykusiųjų laikyti egzamino vardus ir pavardes, egzaminuojamųjų vertinimą, pažymi apie Komisijos nario nusišalinimą, taip pat įrašo sprendimą dėl Komisijos nariams pareikšto nušalinimo, asmenų neatvykimo į Komisijos posėdį laikyti egzamino pasekmes, kitus Komisijos posėdyje svarstytus klausimus. Komisijos posėdžio eigai fiksuoti gali būti naudojamos garso ir vaizdo priemonės. Jei dėl padarytos pertraukos Komisijos posėdis pratęsiamas kitą dieną, surašomas vienas Komisijos posėdžio protokolas.

38. Komisijos posėdžio protokolą ne vėliau kaip per savaitę nuo egzamino rezultatų praktinės dalies paskelbimo dienos pasirašo posėdyje dalyvavę Komisijos pirmininkas, Komisijos nariai ir Komisijos sekretorius.

39. Egzaminą laikę asmenys po to, kai posėdžio protokolą pasirašo Komisijos pirmininkas, Komisijos nariai ir Komisijos sekretorius, gali kreiptis į Administraciją su prašymu susipažinti su protokolu, savo išspręstu testu (jį ar jo dalis kopijuoti ar kitoku būdu atgaminti asmeniui draudžiama) ir praktinėmis užduotimis bei pateikti dėl protokolo pastabas. Pastabos dėl protokolo ne vėliau kaip per penkias darbo dienas nuo protokolo pasirašymo Komisijai pateikiamos raštu, kuriame nurodoma, kas neteisingai įrašyta į protokolą, ir pateikiami siūlymai, kaip turi būti įrašyta viena ar kita nuostata. Pastabas dėl protokolo Komisija išnagrinėja uždaramame posėdyje ne vėliau kaip per savaitę nuo jų pateikimo dienos ir priima sprendimą dėl pastabų pripažinimo teisingomis arba pastabų atmetimo.

40. Egzaminą laikęs asmuo, kurio žinios per egzaminą įvertintos „nepatenkinamai“, pakartotinai gali jį laikyti ne anksčiau nei po pusės metų nuo šio egzamino laikymo dienos. Egzamino perlaikymų skaičius neribojamas.

41. Egzaminą laikęs asmuo, kurio žinios įvertintos „patenkinamai“, „gerai“, „labai gerai“, jo pageidavimu gali laikyti egzaminą pakartotinai, prieš tai pateikęs prašymą Administracijai. Galiojančiu laikomas aukštesnis egzamino įvertinimas. Pagal šį Nuostatų punktą pakartotinai egzaminą norinčiam laikyti asmeniui taikomos Nuostatų 40 punkte nustatytos taisyklės.

42. Komisijos nutarimas kartu su egzaminą laikiusio asmens atsakymais į egzamino teorinės dalies klausimus bei praktinės dalies užduotis yra pateikiami Administracijai ir saugomi egzaminą laikiusio asmens byloje.

43. Asmuo, laikęs egzaminą, Komisijos nutarimą dėl jo egzamino rezultatų per dešimt dienų nuo nutarimo paskelbimo gali apskųsti Teisėjų tarybai. Motyvuotas skundas dėl Komisijos nutarimo pateikiamas raštu. Skundas dėl Komisijos nutarimo nagrinėjamas Teisėjų tarybos darbo reglamento nustatyta tvarka.

44. Asmuo, kurio skundas buvo patenkintas ir dėl kurio egzamino rezultatų priimtas Komisijos nutarimas buvo panaikintas, artimiausiame Komisijos posėdyje turi teisę pakartotinai laikyti pretendentų į teisėjus egzaminą.

Pretendentų į teisėjus
egzamino komisijos nuostatų
priedas

(Nutarimo forma)

PRETENDENTŲ Į TEISĖJUS EGZAMINO KOMISIJA

**NUTARIMAS
DĖL PRETENDENTŲ Į TEISĖJUS EGZAMINO REZULTATŲ**

20.... m.....d. Nr.....
Vilnius

Vadovaudamasi _____, Pretendentų į teisėjus egzamino komisija,
(teisinis pagrindas)
sudaryta _____, susidedanti iš:
(sprendimas, kuriuo sudaryta komisija) (komisijos narių vardai, pavardės, įrašoma, kuris iš jų yra pirmininkas)

_____
(komisijos sekretoriaus vardas, pavardė, pareigos)

n u t a r i a:

1. Pretendentų į teisėjus egzaminą laikiusiojo _____

atsakymus į egzamino teorinės dalies (testo)/ praktinės dalies užduotis įvertinti _____
(kas nereikalinga, išbraukti)

_____
(„nepatenkinamai“ – neišlaikius teorinės dalies (testo) arba praktinės dalies/skaičius ir žodis – išlaikius praktinę dalį)

2. Pripažinti, kad _____ žinios yra
(vardas, pavardė)

_____ būti pretendentu į teisėjus.
(„pakankamos“ arba „nepakankamos“)

Nutarimas per dešimt dienų nuo jo paskelbimo gali būti skundžiamas Teisėjų tarybai.

Pirmininkas

_____
(parašas)

_____
(vardas, pavardė)

Sekretorius

_____
(parašas)

_____
(vardas, pavardė)

TEISĖJŲ TARYBA
NUTARIMAS
DĖL PRETENDENTŲ Į TEISĖJUS EGZAMINO PROGRAMOS PATVIRTINIMO

2013 m. d. Nr. 13P- (7.1.2)
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos teismų įstatymo (Žin., 1994, Nr. 46-851; 2002, Nr. 17-649; 2003, Nr. 17-700; 2006, Nr. 60-2121; 2008, Nr. 81-3186; 2009, Nr. 147-6559; 2011, Nr. 85-4128; 2013, Nr. 57-2839) 54 straipsnio 4 dalimi, 120 straipsnio 6 punktu, Teisėjų taryba n u t a r i a:

1. Patvirtinti Pretendentų į teisėjus egzamino programą (pridedama).

2. Pripažinti netekusiais galios:

2.1. Teismų tarybos 2002 m. birželio 17 d. nutarimą Nr. 3 „Dėl Pretendentų į teisėjus egzamino programos“;

2.2. Teismų tarybos 2004 m. spalio 8 d. nutarimą Nr. 279 „Dėl Pretendentų į teisėjus egzamino programos pakeitimo“.

Pirmininkas

Sekretorius

PRETENDENTŲ Į TEISĖJUS EGZAMINO PROGRAMA

I. KONSTITUCINĖ TEISĖ

Konstituciniai principai. Konstituciniai teisinės valstybės, lygiateisiškumo, valdžių padalijimo principai. Konstitucinės teisės šaltiniai.

Lietuvos Respublikos Konstitucija. Konstitucijos ir kitų teisės aktų santykis. Konstitucijos viršenybė. Konstitucijos vientisumas, tiesioginis taikymas ir aiškinimas. Konstitucijos priėmimo, keitimo ir įsigaliojimo tvarka.

Asmens teisės ir laisvės bei jų garantijos. Teisė į teisingą procesą: teisė kreiptis į teismą, teisė į teisingą teismą, teisė į gynybą. Teisė į gyvybę. Žmogaus orumas ir asmens neliečiamumas. Žmogaus laisvės neliečiamumas. Žmogaus privataus gyvenimo neliečiamumas. Nuosavybės teisės apsauga. Įsitikinimų išraiškos ir informacijos laisvė.

Valstybės valdžią vykdančios institucijos, jų sistema. Konstitucinis valstybės valdžią vykdančių institucijų statusas.

Lietuvos Respublikos teismų sistema ir įgaliojimai. Teisėjo ir teismų nepriklausomumas, jo garantijos. Teisėjo konstitucinis statusas. Teisminės valdžios savivaldos institucijos. Konstitucinio Teismo konstitucinis statusas ir jo įgaliojimai. Subjektai, turintys įgaliojimus kreiptis į Konstitucinį Teismą. Konstitucinio Teismo baigiamieji aktai, jų teisinė galia.

Teisinė atsakomybė. Konstituciniai teisinės atsakomybės pagrindai. Atsakomybės už neteisėtos veikos padarymą nustatymas ir jos diferencijavimo pagrindai. Atsakomybės už teisės pažeidimus proporcingumas. Nekaltumo prezumpcija. Dvigubo baudimo draudimas. Asmeniui padarytos materialinės ir moralinės žalos atlyginimo konstituciniai pagrindai.

II. CIVILINĖ TEISĖ

Civilinė teisė kaip teisės šaka, jos atribojimas nuo kitų teisės šakų. Civilinės teisės funkcijos ir uždaviniai. Civilinės teisės reglamentuojami santykiai, tų santykių dalykas. Civilinės teisės principai, jų samprata ir rūšys. Civiliniai teisiniai santykiai: samprata, turinys, objektas, rūšys. Šių santykių atsiradimo, pasikeitimo ir pasibaigimo pagrindai. Civilinės teisės šaltinio samprata ir šaltinių klasifikacija. Teisės normų galiojimas, tarpusavio santykis, aiškinimo metodai. Teisės ir įstatymo analogija civilinėje teisėje.

Tarptautinė privatinė teisė, jos esmė ir funkcija, reguliavimo dalykas. Užsienio teisės samprata, jos turinio nustatymo klausimai. Kolizinės normos samprata, rūšys, taikymas. Užsienio teisės taikymo pagrindai. Tarptautiniai privatinės teisės šaltiniai, jų klasifikacija pagal atskirus institutus. Civilinės teisės vienodinimo poreikis ir tokio proceso rezultatai. Civilinės teisės vienodinimo rezultatų reikšmė taikant nacionalinės civilinės teisės normas. Civilinės teisės vienodinimas Europos Sąjungoje.

Civilinių teisių subjektai. Fizinį asmenų samprata. Fizinio asmens civilinis teisnumas, jo turinys, atsiradimas ir pabaiga. Fizinio asmens veiksnumas, jo rūšys. Fizinio asmens nuolatinė gyvenamoji vieta ir gyvenamoji vieta, jų nustatymo reikšmė ginant civilines teises teisme. Civilinės būklės aktai, jų sąrašas. Civilinės būklės aktų reikšmė fizinio asmens, kaip civilinių teisių subjekto, teisiniui statusui. Specifinės fizinį asmenų teisės ir pareigos.

Specifinių fizinių asmenų teisių gynimas: teisė į vardą, teisė į atvaizdą, teisė į privatų gyvenimą ir jo slaptumą, asmens garbės ir orumo gynimas, teisė į kūno neliečiamumą ir vientisumą, neleistinumą riboti asmens laisvę, teisė keisti asmens lytį.

Juridiniai asmenys kaip civilinių teisių subjektai, jų veiklą reglamentuojantys teisės šaltiniai. Juridinio asmens sąvoka, požymiai, rūšys. Juridinio asmens pavadinimas, jo keitimas, pavadinimo gynimas. Juridinio asmens teisnumas. Jo steigimas ir registravimas. Juridinio asmens padaliniai ir susivienijimai. Juridinio asmens organai ir jo valdymas. Juridinio asmens dalyvis. Juridinio asmens priežiūros organai. Juridinio asmens dalyvio, valdymo organų ir jo priežiūros organų atsakomybė. Juridinio asmens reorganizavimas. Juridinio asmens likvidavimas. Juridinio asmens bankrotas. Restruktūrizavimas. Juridinių asmenų teisinės formos, šių formų nustatymo praktinė reikšmė.

Civilinių teisių subjektų atstovavimas. Atstovavimo samprata ir rūšys. Veikimas kito asmens vardu tam neturint teisės ar viršijant suteiktas teises. Įgaliojimas, perįgaliojimas. Komercinis atstovavimas. Prekybos agentas. Prokūra. Komercinio atstovavimo ypatumai sudarant ir vykdant tarptautinio prekių pirkimo ir pardavimo sutartis.

Civilinių teisių objektai, jų rūšys. Daiktai, pinigai, vertybiniai popieriai, žemės sklypas, įmonė ir turtiniai kompleksai, turtinės teisės, asmeninės neturtinės teisės ir vertybės, komercinės ir profesinės paslaptys, intelektinės veiklos rezultatai.

Sandoriai, jų klasifikavimas, tokio klasifikavimo reikšmė. Sandorių forma, jų registracija. Sandorių galiojimo sąlygos. Negaliojantys sandoriai. Negaliojimo pagrindai, jų analizė pagal objektą, subjektą, valios ydingumą ir kita.

Civilinių teisių įgyvendinimo ir vykdymo principai ir būdai. Civilinių teisių gynimas. Konkretų civilinių teisių gynimo būdų apibūdinimas.

Terminai civilinėje teisėje, jų reikšmė. Teisiniai terminų padariniai. Ieškinio senatis, jos rūšys. Ieškinio senaties pasibaigimo padariniai.

Šeimos teisė. Šeima kaip šeimos teisės objektas. Šeimos teisės santykis su kitais teisės požakiais ir institutais: sandorius reglamentuojančiomis normomis, terminus reglamentuojančiomis normomis, kolizinėmis normomis, fizinio asmens teisinį statusą reglamentuojančiomis normomis, daiktine teise, paveldėjimo teise, prievolių teise. Šeimos teisės santykis su kitomis teisės šakomis: konstitucine teise, darbo teise ir kt. Šeimos teisės šaltiniai. Šeimos teisės vienodinimas ir derinimas, tokio derinimo ir vienodinimo poreikis, sunkumai ir metodai. Šeimos teisės vienodinimo klausimų sprendimas ES ir tarptautiniu lygiu. Šeimos teisės principai, jų reikšmė ir turinys. Santuokos sudarymo sąlygos, tvarka, padariniai. Santuokos negaliojimas. Partnerystė, jos skirtumai nuo santuokos. Partnerystės teisiniai padariniai. Sutuoktinių gyvenimas skyriumi (separacija). Separacijos patvirtinimo pagrindai ir tvarka, teisiniai padariniai. Santuokos pabaigos pagrindai, santuokos nutraukimas. Santuokos nutraukimo teisiniai padariniai. Partnerystės pabaiga ir padariniai. Separacijos pabaiga. Sutuoktinių turto teisinis režimas. Sutuoktinių turto teisinio režimo nustatymas sutartimi. Partnerių tarpusavio teisės ir pareigos. Sutuoktinių civilinė atsakomybė pagal turtines prievoles. Sutuoktinių tarpusavio išlaikymo prievolė. Vaiko kilmės nustatymas (kilmė iš motinos pusės, kilmė iš tėvo pusės). Tėvystės (motinystės) pripažinimas, nuginklėjimas. Vaikų ir tėvų tarpusavio pareigos. Ginčai dėl vaikų. Tėvų valdžios apribojimas. Tėvų atskyrimas nuo vaikų. Vaikų turtinių teisių apsauga. Vaikų ir tėvų tarpusavio išlaikymo pareigos. Kitų giminaičių tarpusavio išlaikymo prievolės. Įvaikinimas, jo rūšys. Įvaikinimo pagrindai ir jų skirtumai atsižvelgiant į įvaikinimo rūšį. Vaiko globa, jos rūšys, nustatymo pagrindai. Rūpyba, jos nustatymo pagrindai. Globėjų ir rūpintojų atsakomybė. Neįgalaus asmens samprata, jų teisių apsauga nacionalinėje ir tarptautinėje privatinėje teisėje. Civilinės būklės aktai.

Daiktinė teisė. Daiktinės teisės samprata, daikto samprata. Daiktų rūšys, praktinė šios klasifikacijos reikšmė. Subjektinės daiktinės teisės samprata ir turinys. Subjektinių daiktinių teisių rūšys. Daiktinių teisių suvaržymai ir apribojimai. Nekilnojamųjų daiktų registracija.

Valdymas kaip savarankiška daiktinė teisė, jos atsiradimo pagrindai. Valdymo, kaip savarankiškos daiktinės teisės, gynimas. Valdymo, kaip savarankiškos daiktinės teisės, pasibaigimas.

Nuosavybės teisės samprata ir turinys. Nuosavybės teisės rūšys ir formos. Nuosavybės teisės subjektai. Nuosavybės teisės objektai: daiktai, pinigai, nematerialusis turtas, vertybiniai popieriai.

Nuosavybės teisės į daiktus įgijimas. Nuosavybės teisės į daiktus praradimas. Viešoji nuosavybė, jos samprata, subjektai ir objektai. Viešosios nuosavybės įgijimo būdai. Viešosios nuosavybės praradimo būdai. Viešosios nuosavybės įgyvendinimo ypatumai. Bendrosios nuosavybės teisės samprata ir paskirtis. Bendrosios nuosavybės teisės rūšys. Bendrosios nuosavybės teisės atsiradimo pagrindai. Bendrosios nuosavybės teisės įgyvendinimas. Bendrosios nuosavybės teisės pasibaigimas. Išvestinės daiktinės teisės, patikėjimo teisė, jos atsiradimas ir pasibaigimo pagrindai.

Servitutas, jo turinys, servitutų rūšys, servituto teisių įgyvendinimas. Servituto nustatymas. Servituto pabaiga. Uzufruktas. Uzufrukto nustatymas. Uzufrukto pabaiga. Užstatymo teisė (*superficies*). Ilgalaikė nuoma (*emphyteusis*). Hipoteka, jos rūšys. Hipotekos atsiradimo pagrindai, hipotekos perleidimas ir keitimas. Skolos išieškojimo iš įkeisto turto tvarka ir sąlygos. Įkeitimo teisė, įkeitimo teisės objektas. Išieškojimo iš įkeitimo teise įkeisto turto tvarka ir sąlygos. Daikto sulaikymo teisė. Turto administravimas, turto administravimo rūšys. Turto administravimo atsiradimo pagrindai. Turto administratoriaus teisės ir pareigos, atsakomybė.

Daiktų, daiktinių teisių ir juridinių faktų registravimas. Daiktinių teisių gynimo būdai.

Paveldėjimo teisė, jos atsiradimas ir pasibaigimas. Įpėdiniai. Paveldėjimas pagal įstatymą. Paveldėjimas pagal testamentą. Bendrasis sutuoktinių testamentas. Testamento pripažinimas negaliojančiu. Atsakomybė už palikėjo skolas.

Prievolės samprata ir jos požymiai. Prievolių atsiradimo pagrindai. Prievolių rūšys. Prievolių vykdymo principai. Prievolių užtikrinimo būdai. Netesybos. Laidavimas. Garantija. Rankpinigiai. Cesija. Subrogacija. Regresas. Prievolių pabaiga. Restitucija. Novacija. Įskaitymas.

Sutarčių teisės principai. Sutarčių rūšys, tokio sutarčių skirstymo praktinė reikšmė. Sutarčių sudarymas. Sutarčių galia ir forma. Sutarčių aiškinimo taisyklės. Sutarčių sąlygos, jų reikšmė sutarčių galiojimui. Sutartinė atsakomybė. Sutarčių pabaiga. Sutarčių kvalifikavimo tikslas ir reikšmė. Kilnojamojo daikto pirkimas–pardavimas. Nekilnojamojo daikto pirkimas–pardavimas. Įmonės pirkimas–pardavimas. Teisių pirkimo–pardavimo sutartys. Energijos pirkimo–pardavimo sutartys. Vartojimo pirkimo–pardavimo sutartis. Pirkimo–pardavimo sutarčių sudarymas konkurso būdu. Rentos santykiai, rentos rūšys, jų skirtumai. Mainų sutartis, jos atribojimas nuo pirkimo–pardavimo. Dovanojimo sutartis, jos sudarymo ypatumai. Nuomos santykius reguliuojančios bendrosios nuostatos. Nuomos rūšys. Žemės nuoma. Pastatų nuoma. Įmonės nuoma. Lizingas. Išperkamoji nuoma. Pirkimas–pardavimas išsimokėtinai, jo atribojimas nuo išperkamosios nuomos. Gyvenamųjų patalpų nuoma. Socialinis būstas. Rangos sutartis. Statybos ranga. Paslaugų sutartys. Rangos santykių atribojimas nuo paslaugų. Turizmo paslaugų sutartys. Pavedimo sutartys. Vežimo santykius sukuriančios sutartys. Tarptautiniai pervežimai. Krovinių ekspedijavimo sutartys, jų santykis su vežimo sutartimis. Komiso sutartis. Pasauga. Paskola. Kreditas. Atsiskaitymai. Turto patikėjimas. Jungtinės veiklos sutartis. Draudimo sutartys, jų rūšys, draudimo išmoka, draudikų tarpusavio santykiai.

Autorinė teisė. Autorinės teisės subjektai ir objektai. Gretutinės teisės.

III. CIVILINIO PROCESO TEISĖ

Teisė į teisminę gynybą kaip viena pagrindinių žmogaus teisių. Civilinio proceso teisenos rūšys. Civilinio proceso stadijos. Civilinio proceso teisės šaltiniai ir jų klasifikavimas. Teismų praktika, kaip civilinio proceso teisės šaltinis. Teisės ir įstatymo analogija civiliniame procese. Civilinio proceso teisės normų galiojimas laiko atžvilgiu, teritorijoje ir asmenims.

Civilinio proceso teisės principai.

Civilinių procesinių teisinių santykių subjektai, jų klasifikavimas, teisės ir pareigos. Civilinio proceso dalyviai. Civilinėje byloje dalyvaujantys asmenys. Civilinis procesinis teismumas ir veiksnumas.

Teismo sudėtis. Nušalinimai, nušalinimo pagrindai ir išsprendimo tvarka.

Šalys civiliniame procese, jų teisės ir pareigos. Tinkama ir netinkama šalis. Procesinis bendrininkavimas. Procesinių teisių perėmimas. Tretieji asmenys civiliniame procese, jų rūšys, teisės ir pareigos.

Viešojo intereso gynimo civiliniame procese būdai. Prokuroro, valstybės ir savivaldybių institucijų bei kitų asmenų dalyvavimo civiliniame procese pagrindai ir formos, jų procesinės teisės ir pareigos.

Atstovavimo teisme samprata, pagrindai ir rūšys. Atstovavimo teisme ribos ir atstovo įgalinimų įforminimas. Privalomasis advokato dalyvavimas civiliniame procese.

Bylos, nagrinėtinos teisme civilinio proceso tvarka. Civilinių bylų teismingumas, jo rūšys. Teismingumo taisyklių nesilaikymo procesiniai teisiniai padariniai. Teismingumo bendrosios kompetencijos ar administraciniam teismui klausimų sprendimas.

Procesinių terminų samprata, skaičiavimo taisyklės. Procesinių terminų praleidimo teisinės pasekmės. Procesinių terminų sustabdymas, pratęsimas, atnaujinimas.

Bylinėjimosi išlaidų samprata ir rūšys. Žyminis mokestis. Ieškinio suma. Išlaidos, susijusios su civilinės bylos nagrinėjimu. Bylinėjimosi išlaidų paskirstymas tarp šalių. Valstybinės garantuojamos teisinės pagalbos skyrimo pagrindai, tvarka ir išlaidų šiai pagalbai atlyginimo tvarka. Užstatas. Teismo nuobaudos, jų rūšys. Piktnaudžiavimo procesinėmis teisėmis padariniai.

Procesiniai dokumentai, jų rūšys, forma ir turinys. Procesinių dokumentų pateikimas elektroninių ryšių priemonėmis. Procesinių dokumentų priėmimas teisme, jų trūkumų šalinimas.

Procesinių dokumentų įteikimo samprata, būdai, vieta ir tvarka. Teismo šaukimai ir pranešimai. Procesinių dokumentų įteikimas elektroninių ryšių priemonėmis.

Ieškinio samprata ir rūšys. Ieškinio forma ir turinys. Ieškinio dalykas ir pagrindas. Ieškinio atsiėmimas, ieškinio atsisakymas, atsakovo pripažinimas ieškinio. Atsakovo interesų gynimo civiliniame procese būdai. Priešieškinis. Taikos sutartis civiliniame procese.

Laikinosios apsaugos priemonių samprata, rūšys, taikymo sąlygos ir tvarka. Galimų atsakovo nuostolių dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo atlyginimo užtikrinimas. Laikinių apsaugos priemonių galiojimas, pakeitimas, panaikinimas.

Įrodinėjimo civiliniame procese tikslas. Įrodinėjimo subjektai, dalykas, etapai. Įrodinėjimo pareiga ir jos paskirstymas šalims. Aplinkybės, kurių nereikia įrodinėti. Įrodymų sąvoka ir požymiai. Įrodymų sąsajumas ir leistinumas. Įrodinėjimo priemonės civiliniame procese. Rašytiniai įrodymai ir jų rūšys. Oficialūs rašytiniai įrodymai ir jų teisinė galia. Eksperto išvada. Papildoma ir pakartotinė ekspertizė. Elektroninių ryšių priemonėmis gautų įrodymų teisinė galia. Įrodymų vertinimas. Teismo pavedimai. Įrodymų užtikrinimas.

Teisės kreiptis į teismą prielaidos ir tinkamo įgyvendinimo sąlygos. Ieškinio trūkumų šalinimas. Atsisakymas priimti ieškinį. Ieškinio priėmimas. Civilinės bylos iškėlimo teisinės pasekmės.

Pasirengimo civilinių bylų nagrinėjimui teisme paskirtis, terminai ir būdai. Šalių ir trečiųjų asmenų teisės ir pareigos pasirengimo nagrinėti bylą teisme metu. Atsiliepimas į ieškinį. Pasirengimas nagrinėti bylą teisme paruošiamųjų dokumentų būdu. Pasirengimas nagrinėti bylą teisme parengiamajame teismo posėdyje. Šalių taikinimo procedūra. Bylos skyrimas nagrinėti teismo posėdyje.

Teismo posėdžio pirmininko teisės ir pareigos, vadovavimas procesui. Bylos nagrinėjimo teismo posėdyje formos. Civilinės bylos nagrinėjimas teismo posėdyje žodinio proceso tvarka. Teismo posėdžio sudėtinės dalys. Dalyvaujančių byloje asmenų neatvykimo į teismo posėdį padariniai. Bylos nagrinėjimo iš esmės (įrodymų tyrimo) tvarka. Teismo posėdžio protokolas ir garso įrašas. Bylos nagrinėjimo atidėjimas. Bylos sustabdymas ir jo rūšys. Civilinės bylos nagrinėjimas teismo posėdyje rašytinio proceso tvarka.

Pareiškimo palikimo nenagrinėto pagrindai ir teisiniai padariniai. Bylos nutraukimo pagrindai ir teisiniai padariniai.

Pirmosios instancijos teismo priimamų procesinių dokumentų rūšys. Teismo sprendimo samprata, esminiai bruožai. Reikalavimai, keliami teismo sprendimui. Teismo sprendimo turinys, priėmimo ir paskelbimo tvarka. Teismo sprendimų rūšys. Teismo sprendimas už akių. Teismo sprendimo įsiteisėjimas ir įsiteisėjimo teisiniai padariniai. Rašymo apsirikimų ir aiškių aritmetinių klaidų teismo sprendime ištaisymas. Papildomas teismo sprendimas. Teismo sprendimo išaiškinimas.

Teismo sprendimų skubus vykdymas: rūšys ir pagrindai. Teismo sprendimo įvykdymo atidėjimas, išdėstymas, vykdymo tvarkos pakeitimas.

Teismo nutartis ir rezoliucija. Teismo atskiroji nutartis.

Teismo sprendimų ir nutarčių teisėtumo ir pagrįstumo kontrolės formos. Apeliacijos samprata ir rūšys. Apeliacijos subjektai. Apeliacijos objektas. Apeliacijos ribojimai. Apeliacinio skundo turinys, padavimo tvarka ir terminai. Prisidėjimas prie apeliacinio skundo. Apeliacinio skundo priėmimas, apeliacinio skundo trūkumų šalinimas. Atsiliepimai į apeliacinį skundą. Draudimas apeliaciniame skunde kelti naujus reikalavimus. Draudimas priimti blogesnę apeliantui sprendimą. Įrodymų pateikimas apeliacinės instancijos teisme. Bylos nagrinėjimo apeliacinės instancijos teisme ribos. Bylų pagal apeliacinius skundus nagrinėjimo procesinė tvarka apeliacinės instancijos teisme. Apeliacinės instancijos teismo teisės, išnagrinėjus apeliacinį skundą. Pirmosios instancijos teismo sprendimo panaikinimo ar pakeitimo pagrindai. Teismo sprendimo panaikinimas ir bylos grąžinimas pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo. Skundų dėl nacionalinio arbitražo sprendimų padavimo ir nagrinėjimo tvarka.

Atskirųjų skundų padavimas, tvarka ir terminai. Atskirųjų skundų nagrinėjimo procesiniai ypatumai.

Įsiteisėjusių teismo sprendimų ir nutarčių peržiūrėjimo formos. Kasacijos samprata, paskirtis ir rūšys. Kasacijos subjektai. Kasacijos objektas. Kasacijos ribojimai. Kasacijos pagrindai. Kasacinio skundo turinys. Kasacinio skundo padavimo tvarka ir terminai. Prisidėjimas prie kasacinio skundo. Kasacinio skundo priėmimo tvarka. Kasacinio proceso pagrindiniai bruožai. Bylos nagrinėjimo kasacine tvarka ribos. Kasacinio teismo teisės, kasacinio teismo teisė grąžinti bylą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo. Kasacinio teismo nutarties (nutarimo) teisinė galia ir reikšmė.

Proceso atnaujinimo samprata ir pagrindai. Proceso atnaujinimo subjektai ir objektas. Prašymų atnaujinti procesą pateikimo tvarka ir terminai. Prašymų dėl proceso atnaujinimo nagrinėjimas.

Atskirų kategorijų bylų nagrinėjimo ypatumai. Šeimos ginčų apskritai ir atskirų kategorijų šeimos ginčų nagrinėjimo procesiniai ypatumai. Darbo bylų nagrinėjimo procesiniai ypatumai. Bylų dėl daikto valdymo pažeidimų nagrinėjimo pagrindiniai bruožai.

Dokumentinio proceso paskirtis ir esmė. Preliminarus sprendimas. Atsakovo prieštaravimai dėl ieškinio ir preliminarus teismo sprendimo. Bylos nagrinėjimas priėmus atsakovo prieštaravimus.

Bylų dėl teismo įsakymo išdavimo procedūros tikslas. Šių bylų nagrinėjimo procesiniai ypatumai. Skolininko prieštaravimai dėl kreditoriaus pareiškimo. Teismo veiksmai, gavus skolininko prieštaravimą.

Ginčų dėl nedidelių sumų priteisimo nagrinėjimo procesiniai ypatumai.

Ypatingosios teisenos esmė. Bylų priskyrimo nagrinėti ypatingąja teise kriterijai. Pagrindiniai bylų nagrinėjimo ypatingąja teise principai ir procesiniai ypatumai. Ypatingąja teise nagrinėjamos bylos. Atskirų ypatingosios teisenos bylų kategorijų nagrinėjimo procesiniai ypatumai. Turinčių juridinę reikšmę faktų nustatymas. Įvaikinimo bylų nagrinėjimas. Bylos dėl antstolių veiksmų. Bylų dėl daiktinių teisių nagrinėjimas ypatingąja teise. Šeimos teisinių santykių bylų nagrinėjimas ypatingąja teise. Bylų dėl praleisto įstatymų nustatyto termino atnaujinimo nagrinėjimo procesiniai ypatumai. Bylos, nagrinėtinos ypatingąja teise supaprastinto proceso tvarka, ir jų nagrinėjimo ypatumai.

Teismų sprendimų vykdymo procesas – savarankiška civilinio proceso stadija. Antstolis vykdymo procese ir jo teisinis statusas, antstolio procesinės veiklos kontrolė. Vykdytini dokumentai (vykdymo pagrindai). Vykdomųjų dokumentų rūšys ir jų teisinė reikšmė. Vykdomo proceso dalyviai, jų procesinės teisės ir pareigos. Vykdomųjų raštų išdavimo tvarka. Vykdomųjų dokumentų pateikimo ir priėmimo vykdyti tvarka. Priverstinio vykdymo priemonės. Taikos sutartis ir procesinių teisių perėmimas vykdymo procese. Vykdomo veiksmų sustabdymas ir atidėjimas. Vykdomųjų dokumentų grąžinimas išieškotojui. Vykdomosios bylos nutraukimas. Bendrosios teismo sprendimų vykdymo veiksmų atlikimo taisyklės. Išieškojimo iš skolininko turto pagrindinės taisyklės ir principai. Išieškojimo iš fizinių ir atskirų rūšių juridinių asmenų turto ypatumai. Turto areštas, įkainojimas, realizavimo būdai ir tvarka. Varžytynės elektroniniu būdu. Išieškojimo iš įkeisto (ir hipoteka įkeisto)

turto ypatumai. Išieškotų sumų paskirstymas tarp išieškotojų. Nepiniginio pobūdžio teismo sprendimų vykdymo ypatumai. Sprendimo įvykdymo atgręžimas.

Materialiosios ir proceso teisės atribojimas Lietuvos tarptautinėje privatinėje teisėje. Tarptautinės ir nacionalinės teisės santykis. Tarptautinio civilinio proceso teisės šaltiniai. Europos Sąjungos Tarybos reglamentai, tarptautinės konvencijos, daugiašalės ir dvišalės tarptautinės sutartys civilinio proceso teisės srityje. Civilinė byla, turinti užsienio (tarptautinį) elementą. Taikytina teisė, užsienio valstybių teisės taikymas. Užsienio piliečių ir juridinių asmenų, asmenų be pilietybės procesinės teisės ir pareigos. Teisingumo tarptautiniame civiliniame procese problema. Bylų su tarptautiniu elementu teisingumas Lietuvos teismams ginčo ir ypatingosios teisenos bylose. Išimtinis bylų teisingumas Lietuvos Respublikos teismams. Imunitetai. Ieškiniai užsienio valstybėms. Šaukimų ir pranešimų įteikimas, įrodymų rinkimas, laikinųjų apsaugos priemonių taikymas užsienio valstybėse. Teisinė pagalba tarptautiniame civiliniame procese.

Užsienio teismų ir arbitražų sprendimų pripažinimas ir vykdymas Lietuvoje.

IV. BAUDŽIAMOJI TEISĖ

Baudžiamosios teisės samprata, paskirtis, principai, šaltiniai. Teismo precedento reikšmė ir konstituciniai pagrindai. Baudžiamųjų įstatymų aiškinimas, aiškinimų rūšys. Įstatymų spragos ir analogija. Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas ir jo struktūra.

Baudžiamųjų įstatymų galiojimas laiko atžvilgiu. Pagrindinis baudžiamųjų įstatymų galiojimo laiko atžvilgiu principas. Nusikalstamos veikos padarymo laiko nustatymas. Baudžiamojo įstatymo grįžtamoji galia. Veikos nusikalstamumą nustatančio ar panaikinančio, bausmę švelninančio ar griežtinančio, kitokiu būdu nusikalstamą veiką padariusio asmens teisinę padėtį palengvinančio ar kitaip sunkinančio baudžiamojo įstatymo samprata.

Valstybės baudžiamoji jurisdikcija. Valstybės baudžiamosios jurisdikcijos samprata. Valstybės baudžiamosios jurisdikcijos principai ir jų taikymo sąlygos.

Ekstradicija. Ekstradicijos samprata ir formos. Ekstradicijos sąlygos pagal Lietuvos tarptautines sutartis (1957 m. Europos Tarybos ekstradicijos konvencija, dvišalės ir daugiašalės Lietuvos tarpvalstybinės sutartys) ir Lietuvos baudžiamuosius įstatymus. Asmens perdavimas pagal Europos arešto orderį.

Nusikalstamos veikos samprata ir rūšys. Nusikaltimo sąvoka. Nusikaltimo požymiai. Nusikaltimų klasifikacija ir jos baudžiamoji teisinė reikšmė. Baudžiamojo nusižengimo požymiai, atribojimo nuo nusikaltimo kriterijai. Nusikalstamos veikos atribojimas nuo kitų teisės pažeidimų (civilinio delikto, administracinio teisės pažeidimo, drausminio nusižengimo).

Nusikalstamos veikos sudėties samprata ir teisinė reikšmė. Nusikalstamos veikos sudėties objektyvieji ir subjektyvieji požymiai. Nusikalstamos veikos sudėties ir nusikalstamos veikos kvalifikavimo santykis. Pagrindiniai ir fakultatyvūs nusikalstamos veikos sudėties požymiai, jų reikšmė įrodinėjant ir kvalifikuojant nusikalstamą veiką. Nusikalstamos veikos sudėčių rūšys.

Baudžiamojo įstatymo ginamos vertybės (objektas). Nusikalstamų veikų sudėtys, saugančios vieną ar kelias vertybes. Pagrindinės, papildomos ir fakultatyvinės baudžiamojo įstatymo ginamos vertybės. Baudžiamojo įstatymo ginamų vertybių įtaka nusikalstamų veikų kvalifikavimui.

Pavojinga veika. Pavojingas veikimas, jo formos. Atsakomybės už pavojingą neveikimą sąlygos. Fizinės ir psichinės prievartos įtaka baudžiamajai atsakomybei. Pavojingi padariniai ir jų reikšmė nusikalstamų veikų kvalifikavimui. Pavojingų padarinių rūšys. Priežastinis ryšys tarp pavojingos veikos ir pavojingų padarinių, jo nustatymo taisyklės.

Nusikalstamos veikos dalykas, jo samprata. Nusikalstamos veikos padarymo vieta, laikas, būdas, priemonės, įrankiai bei aplinkybės, jų samprata. Nusikalstamos veikos subjektas. Reikalavimai amžiui nustatyti. Specialieji nusikalstamos veikos subjekto požymiai ir jų reikšmė įrodinėjimo procesui. Juridinis asmuo kaip baudžiamosios atsakomybės subjektas. Juridinio asmens baudžiamosios atsakomybės už fizinio asmens padarytą nusikalstamą veiką sąlygos.

Nusikalstamos veikos subjektyviųjų požymių samprata, jų aprašymas Baudžiamojo kodekso specialiosios dalies straipsnio dispozicijoje ir įrodinėjimas. Pakaltinamumas kaip fizinio asmens

baudžiamosios atsakomybės sąlyga. Nepakaltinamumo sąvoka ir požymiai. Asmens pripažinimo nepakaltinamu teisiniai padariniai. Nepakaltinamumo ir neveiksmo sąvokų atribojimas. Psichinių sutrikimų, pasireiškusių po nusikalstamos veikos padarymo, įtaka žmogaus baudžiamajai atsakomybei. Ribotas pakaltinamumas. Asmens pripažinimo ribotai pakaltinamu pagrindai, tvarka ir teisiniai padariniai. Baudžiamosios atsakomybės ypatumai už nusikalstamas veikas, padarytas apsvaigus nuo alkoholio, narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų. Fiziologinis ir patologinis girtumas.

Kaltės samprata, jos formos, turinys, įrodinėjimas. Tyčinė kaltės forma. Tiesioginė tyčia ir jos sudėtinės dalys. Tyčios apibrėžimas pagal formalią bei materialią nusikalstamos veikos sudėtį. Netiesioginė tyčia ir jos struktūra. Apibrėžta ir neapibrėžta tyčia. Nusikalstamų veikų kvalifikavimas esant apibrėžtai tyčiai. Nusikalstamų veikų kvalifikavimas esant neapibrėžtai tyčiai. Išankstinė ir staiga kilusi tyčia. Afektinė tyčia. Neatsargi kaltės forma ir jos rūšys. Nusikalstamas pasitikėjimas ir jo struktūra. Nusikalstamo pasitikėjimo atribojimas nuo tyčinės kaltės formos. Nusikalstamas nerūpestingumas. Jo struktūra ir įrodinėjimo problemos. Dviguba (mišri) kaltės forma. Kazusas, jo teisiniai padariniai ir atribojimas nuo tyčios bei neatsargumo. Klaida ir jos teisinė reikšmė. Juridinės ir faktinės klaidos, jų įtaka asmens baudžiamajai atsakomybei. Motyvas, jo samprata. Motyvų rūšys. Tikslas, jo samprata.

Būtinoji gintis ir jos teisėtumo sąlygos. Būtiniosios ginties ribų peržengimas ir jo reikšmė asmens baudžiamajai atsakomybei. Tariamoji gintis ir jos baudžiamąjo teisinio vertinimo aspektai. Asmens, padariusio nusikalstamą veiką, sulaikymo ir žalos jam padarymo teisėtumo sąlygos. Asmens, padariusio nusikalstamą veiką, sulaikymo ir žalos jam padarymo teisėtumo sąlygų pažeidimo įtaka asmens baudžiamajai atsakomybei. Asmens, padariusio nusikalstamą veiką, sulaikymas ir būtinoji gintis. Būtinasis reikalingumas ir jo teisėtumo sąlygos. Būtinąjo reikalingumo teisėtumo sąlygų pažeidimas ir įtaka asmens baudžiamajai atsakomybei. Profesinių pareigų vykdymas ir jo teisėtumo sąlygos. Teisėsaugos institucijos užduoties vykdymas ir jo teisėtumo sąlygos. Teisėsaugos institucijos užduoties ribų peržengimas ir įtaka asmens baudžiamajai atsakomybei. Įsakymo vykdymas ir jo teisėtumo sąlygos. Pateisinama profesinė ar ūkinė rizika ir jos teisėtumo sąlygos. Mokslinis eksperimentas ir jo teisėtumo sąlygos.

Nusikalstamos veikos stadijų samprata ir rūšys. Tyčios iškėlimo aikštėn samprata. Rengimasis padaryti nusikaltimą ir jo baudžiamumas. Rengimosi sąvoka ir požymiai. Rengimosi padaryti nusikaltimą kvalifikavimas. Pasikėsinimas padaryti nusikalstamą veiką. Pasikėsinimo sąvoka ir požymiai. Baigtinis ir nebaigtinis pasikėsinimas. Pasikėsinimo atribojimas nuo rengimosi padaryti nusikaltimą ir baigtinės nusikalstamos veikos. Savanoriškas atsisakymas pabaigti nusikalstamą veiką, jo požymiai ir teisiniai padariniai.

Bendrininkavimo samprata. Objektvieji ir subjektyvieji bendrininkavimo požymiai. Bendrininkų rūšys. Vykdytojas, jo požymiai. Organizatorius ir kurstytojas, jų požymiai bei atribojimas. Padėjėjas, jo požymiai. Bendrininkų veiksmų kvalifikavimas. Bendrininko ekscesas. Bendrininko eksceso sąvoka ir požymiai. Bendrininkų atsakomybė esant bendrininko (-ų) ekscesui. Tarpinis nusikalstamos veikos vykdymas. Jo esmė. Darant nusikalstamą veiką dalyvavusių asmenų baudžiamosios atsakomybės ypatumai esant tarpiniam jos vykdymui. Bendrininkavimo formos. Savanoriškas atsisakymas pabaigti nusikalstamą veiką esant bendrininkavimui. Prisidėjimo prie nusikalstamos veikos samprata, požymiai ir formos. Prisidėjimo prie nusikalstamos veikos ir bendrininkavimo skiriamieji bruožai.

Nusikalstamų veikų daugeto samprata ir požymiai. Idealiųjų nusikalstamų veikų sutaptis ir realioji (pakartotinumas) nusikalstamų veikų sutaptis. Tėstinė nusikalstama veika, jos skiriamieji bruožai. Pavienės nusikalstamos veikos atribojimas nuo nusikalstamų veikų daugeto. Nusikaltimų recidyvo samprata, požymiai ir įtaka asmens baudžiamajai atsakomybei. Pavojingo recidyvo samprata, požymiai ir įtaka asmens baudžiamajai atsakomybei. Asmens pripažinimo pavojingu recidyvistu pagrindai ir tvarka.

Nusikalstamų veikų padarymo teisinių pasekmių rūšys pagal Lietuvos Respublikos baudžiamąjį kodeksą. Baudžiamosios atsakomybės samprata ir turinys. Baudžiamosios atsakomybės pradžia, realizavimas ir pabaiga. Baudžiamoji atsakomybė ir bausmė, jų tarpusavio santykis.

Bausmės samprata, skiriamieji bruožai ir paskirtis. Bausmių sistema, atskirų bausmių turinys, terminai, jų atlikimo ir pakeitimo kitomis bausmėmis ypatumai.

Bendrieji bausmių skyrimo pagrindai. Įstatymo sankcijos reikšmė skiriant bausmę. Bendrosios dalies nuostatų reikšmė skiriant bausmę. Aplinkybės, į kurias atsižvelgia teismas, skirdamas bausmę. Įstatymo nuostatų ir teismo nuožiūros santykis skiriant bausmę. Bausmės skyrimas pirmą kartą teisiamam asmeniui. Bausmės skyrimas esant recidyvui. Bausmės skyrimas už parengtinę nusikalstamą veiklą. Bausmės skyrimas nusikalstamos veikos bendrininkams. Atsakomybę lengvinančios ir sunkinančios aplinkybės. Bausmės skyrimas, kai yra atsakomybę lengvinančių ir (ar) sunkinančių aplinkybių. Švelnesnės, negu numatyta įstatyme, bausmės skyrimas. Bausmės skyrimas už kelias nusikalstamas veikas. Bausmės skyrimas, kai neatlikus bausmės padaroma nauja nusikalstama veika. Bausmių keitimo taisyklės. Kardomojo kalinimo įskaitymas į paskirtą bausmę. Bausmės skyrimo nepilnamečiams ypatumai.

Baudžiamojo poveikio priemonių samprata, rūšys, paskirtis. Baudžiamojo poveikio priemonių nevykdymo teisinės pasekmės. Paprastas ir išplėstinis turto konfiskavimas.

Auklėjamojo poveikio priemonių samprata ir teisinė prigimtis. Auklėjamojo poveikio priemonių skyrimo pagrindai ir tvarka. Auklėjamojo poveikio priemonių nevykdymo pasekmės. Auklėjamojo poveikio priemonių rūšys.

Atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės samprata, juridinė prigimtis. Atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės skiriamieji požymiai ir teisiniai padariniai. Atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės rūšys ir jų taikymo sąlygos. Nepilnamečių atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės taikymo pagrindai, tvarka ir padariniai.

Atleidimo nuo bausmės samprata, požymiai, rūšys ir teisiniai padariniai. Skirtumai su atleidimu nuo baudžiamosios atsakomybės. Bausmės vykdymo atidėjimas. Bausmės vykdymo atidėjimo ypatumai nepilnamečiams. Atleidimas nuo bausmės dėl ligos. Amnestija ir malonė.

Senaties instituto samprata, skiriamieji bruožai ir rūšys. Apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senatis, jos taikymo sąlygos. Nusikaltimai, kuriems nėra senaties. Apkaltinamojo nuosprendžio vykdymo senatis.

Teistumo samprata ir baudžiamoji teisinė reikšmė.

Nusikaltimai žmogaus gyvybei. Nužudymas. Kvalifikuotas nužudymas. Privilegijuoti nužudymai. Neatsargus gyvybės atėmimas. Sukurstymas nusižudyti ar privedimas prie savižudybės.

Nusikaltimai žmogaus sveikatai. Sunkus sveikatos sutrikdymas. Nesunkus sveikatos sutrikdymas. Fizinio skausmo sukėlimas ar nežymus sveikatos sutrikdymas. Privilegijuota sunkaus sveikatos sutrikdymo sudėtis (labai susijaudinus). Baudžiamoji atsakomybė už sveikatos sutrikdymą dėl neatsargumo.

Nusikaltimai, pavojingi žmogaus gyvybei ir sveikatai. Neteisėtas abortas. Privertimas daryti abortą. Palikimas be pagalbos, kai gresia pavojus žmogaus gyvybei. Grasinimas nužudyti ar sunkiai sutrikdyti žmogaus sveikatą arba žmogaus terorizavimas.

Nusikaltimai žmogaus laisvei. Neteisėtas laisvės atėmimas. Prekyba žmonėmis. Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms. Naudojimasis asmens priverstiniu darbu ar paslaugomis. Žmogaus veiksmų laisvės varžymas.

Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui. Išžaginimas. Seksualinis prievartavimas. Privertimas lytiškai santykiauti. Lytinės aistros tenkinimas pažeidžiant nepilnamečio asmens seksualinio apsisprendimo laisvę ir (ar) neliečiamumą. Seksualinis priekabiavimas. Mažamečio tvirkinimas.

Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai asmens garbei ir orumui. Šmeižimas. Įžeidimas.

Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai vaikui ir šeimai. Vaiko pagrobimas arba vaikų sukeitimas. Vaiko pirkimas arba pardavimas. Vaiko palikimas. Nusikaltimai, pasireiškiantys vaiko įtraukimu į nusikalstamą veiką, apkvaišinimo priemonių vartojimą ir girtavimą. Vaiko nugirdymas kaip baudžiamasis nusižengimas. Nugirdymo atribojimas nuo sveikatos sutrikdymo. Vaiko išnaudojimas pornografijai. Piktnaudžiavimas tėvų, globėjų ar rūpintojo arba kitų teisėtų vaiko atstovų teisėmis ir pareigomis. Vengimas išlaikyti vaiką.

Nusikaltimai asmens privataus gyvenimo neliečiamumui. Neteisėtas asmens būsto neliečiamumo pažeidimas. Asmens susižinojimo neliečiamumo pažeidimas. Neteisėtas informacijos apie privatų asmens gyvenimą rinkimas. Neteisėtas informacijos apie asmens privatų gyvenimą atskleidimas ar panaudojimas.

Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai asmens lygiateisiškumui ir sąžinės laisvei. Diskriminavimas dėl tautybės, rasės, lyties, kilmės, religijos ar kitos grupinės priklausomybės. Kurstymas prieš bet kokios tautos, rasės etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę. Grupių ir organizacijų, turinčių tikslą diskriminuoti žmonių grupę arba kurstyti prieš ją, kūrimas ir veikla. Viešas pritarimas tarptautiniams nusikaltimams, SSRS ar nacistinės Vokietijos nusikaltimams Lietuvos Respublikai ar jos gyventojams, jų neigimas ar šiurkštus menkinimas.

Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai asmens socialinėms teisėms. Darbo saugos ir darbo sveikatos apsaugos darbe reikalavimų pažeidimas.

Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams. Vagystė. Plėšimas. Radinio pasisavinimas. Turto prievartavimas. Sukčiavimas. Turtinės žalos padarymas apgaule. Turto pasisavinimas. Turto iššvaistymas. Neteisėtas naudojimasis energija ir ryšių paslaugomis. Nusikalstamu būdu gauto turto įgijimas arba realizavimas. Neteisėtas praturtėjimas. Turto sunaikinimas ar sugadinimas.

Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai ekonomikai ir verslo tvarkai. Kontrabanda. Muitinės apgaulė. Neteisėtas disponavimas akcizais apmokestinamomis prekėmis. Neteisėtas prekių ir produkcijos neišvežimas iš Lietuvos Respublikos. Neteisėtas namų gamybos stiprių alkoholinių gėrimų, nedenatūruoto, denatūruoto ar techninio etilo alkoholio, jų skiedinių (mišinių) ir aparatų jiems gaminti gaminimas, laikymas, gabenimas turint tikslą realizuoti ar realizavimas. Neteisėtas vertimasis komercine, ūkine, finansine ar profesine veikla. Neteisėta juridinio asmens veikla. Svetimo prekių ar paslaugų ženklo naudojimas. Kredito, paskolos ar tikslinės paramos panaudojimas ne pagal paskirtį ar nustatytą tvarką. Kreditinis sukčiavimas. Skolininko nesąžiningumas. Nusikalstamas bankrotas. Komercinis šnipinėjimas ir komercinės paslapties atskleidimas.

Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai finansų sistemai. Netikrų pinigų ar vertybinių popierių pagaminimas, laikymas arba realizavimas. Netikros elektroninės mokėjimo priemonės gaminimas, tikros elektroninės mokėjimo priemonės klastojimas ar neteisėtas disponavimas elektronine mokėjimo priemone arba jos duomenimis. Neteisėtas elektroninės mokėjimo priemonės ar jos duomenų panaudojimas. Nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimas. Mokesčių nesumokėjimas. Neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas. Deklaracijos nepateikimas. Apgaulingas ir aplaidus apskaitos tvarkymas.

Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams. Kyšininkavimas. Prekyba poveikiu. Papirkimas. Piktnaudžiavimas. Tarnybos pereinimo neatlikimas.

Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai teisingumui. Trukdymas teisėjo, prokuroro, ikiteisminio tyrimo pareigūno, advokato ar teismo antstolio veiklai. Nepagarba teismui. Poveikis liudytojui, nukentėjusiajam asmeniui, ekspertui, specialistui ar vertėjui. Poveikis nukentėjusiam asmeniui, kad šis susitaikytų su kaltininku. Melagingi parodymai, išvados ir vertimas. Melagingas įskundimas ar nepranešimas apie nebūtą nusikaltimą. Nusikaltimo ar nusikaltimą padariusio asmens slėpimas. Nepranešimas apie nusikaltimą. Ikiteisminio tyrimo duomenų atskleidimas be leidimo. Teismo sprendimo, nesusijusio su bausme, nevykdymas.

Nusikaltimai visuomenės saugumui. Nusikalstamas susivienijimas. Teroro aktas. Terorizmo kurstymas. Orlaivio, laivo arba stacionarios platformos kontinentiniame šelfe užgrobimas. Žmogaus pagrobimas kaip įkaito.

Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai, susiję su disponavimu ginklais, šaudmenimis sprogstamosiomis ar radioaktyviomis medžiagomis, objektas ir jų rūšys. Neteisėtas disponavimas šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis. Šaunamojo ginklo, šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų pagrobimas. Šaunamojo ginklo, šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų laikymo taisyklių pažeidimas. Neteisėtas disponavimas nešaunamuoju ginklu.

Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai, susiję su disponavimu narkotinėmis ar psichotropinėmis, nuodingosiomis ar stipriai veikiančiomis medžiagomis. Neteisėtas disponavimas narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis. Narkotinių ar psichotropinių medžiagų vagystė, prievartavimas arba kitoks neteisėtas užvaldymas. Lenkimas vartoti narkotines ar psichotropines medžiagas. Neteisėtas disponavimas pirmos kategorijos narkotinių ar psichotropinių medžiagų pirmtakais (prekursoriais). Neteisėtas disponavimas stipriai veikiančiomis ar nuodingomis medžiagomis.

Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai transporto eismo saugumui. Kelių transporto eismo saugumo ar transporto priemonių eksploatavimo taisyklių pažeidimas. Transporto eismo tvarkos ar saugumo taisyklių pažeidimas.

Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai viešajai tvarkai. Riaušės. Viešosios tvarkos pažeidimas. Melagingas pranešimas apie visuomenei gresiantį pavojų ar ištikusią nelaimę.

Nusikaltimai valstybės tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens veiklai. Pasipriešinimas valstybės tarnautojui ar viešojo administravimo funkcijas atliekančiam asmeniui. Grasinimas valstybės tarnautojui ar viešojo administravimo funkcijas atliekančiam asmeniui. Kišimasis į valstybės tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens veiklą. Valstybės tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens vardo pasisavinimas. Valstybės tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens įžeidimas.

Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai valdymo tvarkai. Neteisėtas valstybės sienos perėjimas. Neteisėtas žmonių gabenimas per valstybės sieną. Lietuvos Respublikoje nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių darbas. Lietuvos Respublikos piliečių kelionių į užsienį nelegaliai ten jiems pasilikti arba palikti be pagalbos organizavimas. Savavaldžiavimas.

Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai valdymo tvarkai, susiję su dokumentų ar matavimo priemonių klastojimu. Dokumento suklastojimas ar suklastoto dokumento panaudojimas arba realizavimas. Antspaudų, spaudų ar blankų suklastojimas. Antspaudų, spaudų ar dokumentų pagrobimas ar pagrobtojo panaudojimas. Antspaudų, spaudų ar dokumentų sunaikinimas arba paslėpimas.

Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai dorovei. Pelnymasis iš kito asmens prostitucijos. Įtraukimas į prostituciją. Pornografinio turinio produkcijos gaminimas, platinimas, viešas demonstravimas. Žiaurus elgesys su gyvūnais.

V. BAUDŽIAMOJO PROCESO TEISĖ

Baudžiamojo proceso teisė. Jos šaltiniai. Konstitucija, tarptautinės sutartys, įstatymai, teisės principai, teismo precedentai. Baudžiamojo proceso kodekso galiojimo laikas ir teritorija. Baudžiamojo proceso kodekso galiojimas užsienio piliečiams ir asmenims be pilietybės.

Baudžiamojo proceso principai ir jų sistema. Baudžiamojo proceso principų paskirtis, funkcijos. Baudžiamojo proceso principai ir įstatymo spragos šalinimas baudžiamajame procese. Žmogaus teisių apsauga baudžiamajame procese. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti.

Teisė į teisinę pagalbą. Gynybos samprata. Gynėjas, jo teisinis statusas. Gynėjo kvietimas ir paskyrimas. Būtinasis gynėjo dalyvavimas. Gynėjo atsisakymas. Atstovavimo samprata. Atstovavimo rūšys. Atstovų teisinis statusas.

Nušalinimas kaip nešališkumo principo užtikrinimo garantija. Nušalinimo pagrindai. Nušalinimas teisme ir ikiteisminiame tyrime. Advokato ar advokato padėjėjo nušalinimas.

Apskundimas ikiteisminio tyrimo metu. Skundų nagrinėjimo tvarka ir išsprendimas.

Žalos, padarytos neteisėtais ikiteisminio tyrimo įstaigų, prokurorų ir teismo veiksmais, atlyginimas.

Proceso dalyvių samprata ir klasifikavimas. Teismas – teisingumą vykdanči institucija. Teismo aktyvumas ir nešališkumas. Teismo sudėtis. Teismo įgaliojimai, jų išskirtinumas. Ikiteisminio tyrimo teisėjas. Ikiteisminio tyrimo teisėjo įgaliojimai. Prokuroro procesinė padėtis.

skirtingose baudžiamojo proceso stadijose. Ikiteisminio tyrimo įstaigos. Jų funkcijos. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas. Jo įgaliojimai.

Įtariamasis, jo procesinė įtariamojo padėtis. Kaltinamasis, jo procesinė padėtis. Nukentėjusysis, jo procesinė padėtis. Civilinio ieškovo procesinė padėtis. Civilinis atsakovas. Procesinė civilinio atsakovo padėtis.

Liudytojai. Aplinkybės, dėl kurių asmenys negali būti apklausti kaip liudytojai. Asmenys, kurie tik jiems sutikus gali būti apklausti kaip liudytojai. Liudytojų teisės, pareigos, atsakomybė. Specialisto teisinė padėtis. Ekspertas, jo teisės, pareigos, atsakomybė. Kiti baudžiamosios procesinės veiklos dalyviai.

Teisės į žalos atlyginimą principo turinys. Žalos atlyginimas baudžiamajame procese. Civilinis ieškinys baudžiamajame procese. Civilinio ieškinio pareiškimo baudžiamojoje byloje pagrindai ir tvarka. Žalos atlyginimas, kai civilinis ieškinys baudžiamojoje byloje nepareikštas.

Proceso dokumentai. Jų rūšys, struktūra, forma ir turinys. Reikalavimai, keliami proceso dokumentams, jų išsamumo bei tikrumo procesinės garantijos.

Teisė į procesą per trumpiausią laiką. Proceso terminai. Terminų skaičiavimo taisyklės. Būtinumas laikytis procesinių terminų. Praleisto termino atnaujinimo procesinė tvarka.

Proceso išlaidos ir jų atlyginimas.

Įrodinėjimo sąvoka, jo elementai (etapai). Įrodinėjimo dalykas ir ribos. Laisvas įrodymų vertinimas. Įrodinėjimo subjektai ir įrodinėjimo pareiga. Neleistinumas perkelti įrodinėjimo pareigos įtariamajam (kaltinamajam). Įtariamojo, kaltinamojo, gynėjo, nukentėjusiojo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo ir kitų proceso dalyvių dalyvavimas įrodinėjant. Duomenų, reikšmingų bylai rinkimas. Duomenų, reikšmingų bylai, rinkimo būdai. Tyrimo veiksmai. Duomenų pateikimas ir išreikalavimas. Duomenų, reikšmingų bylai tikrinimas. Duomenų pripažinimas įrodymais ir jų vertinimas. Vidinis įsitikinimas kaip įrodymų vertinimo metodas. Duomenims (įrodymams) keliami reikalavimai. Įrodymų leistinumas. Įrodymų sąsajumas.

Įrodymų klasifikavimas, jo praktinė reikšmė. Liudytojų parodymai. Nukentėjusiojo parodymai. Draudimas versti duoti parodymus prieš save ir teisė duoti parodymus. Įtariamojo parodymai. Specialisto išvada, jos forma ir turinys. Ekspertizės samprata. Papildoma ir pakartotinė ekspertizė. Komisinė ir kompleksinė ekspertizė. Ekspertizės akto turinys. Ekspertizės akto įvertinimas.

Daiktai, turintys reikšmės nusikalstamai veikai tirti ir nagrinėti. Jų samprata, rūšys, reikšmė, procesinis įforminimas. Daiktų įvertinimas. Daiktų saugojimas. Priemonės, kurių imamasi daiktų atžvilgiu baigus procesą. Dokumentai, jų reikšmė. Dokumento skirtumas nuo dokumento daikto. Dokumentų patikrinimas ir įvertinimas.

Procesinės prievartos priemonių samprata. Jų taikymo tikslai ir taikymo ribos. Procesinės prievartos priemonių klasifikacija. Procesinė prievarta ir žmogaus teisių apsauga. Proporcingumas taikant procesines prievartos priemones ir atliekant tyrimo veiksmus. Kardomųjų priemonių sąvoka. Kardomųjų priemonių rūšys. Kardomųjų priemonių skirtumas nuo kitų procesinės prievartos priemonių. Kardomųjų priemonių skyrimo pagrindai ir tvarka. Aplinkybės, į kurias atsižvelgiama parenkant kardomąją priemonę. Kardomųjų priemonių skyrimas nepilnamečiams.

Kardomųjų priemonių panaikinimas arba pakeitimas.

Laikinas sulaikymas. Atidavimas į sveikatos priežiūros įstaigą. Atvesdinimas. Asmens apžiūra. Pavyzdžių lyginamajam tyrimui paėmimas. Krata ir poėmis. Laikinas nuosavybės teisės apribojimas.

Slaptų procesinių prievartos priemonių skyrimo ir taikymo ypatumai. Telekomunikacijų tinklais perduodamos informacijos kontrolė bei įrašų darymas. Savo tapatybės neatskleidžiančių ikiteisminio tyrimo pareigūnų veiksmai. Nusikalstamą veiką imituojantys veiksmai. Slaptas sekimas. Provokacija, jos vertinimas.

Teisėtų ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ar teismo nurodymų nevykdantiems asmenims taikomos prievartos priemonės.

Ikiteisminio tyrimo kaip baudžiamojo proceso stadijos samprata ir uždaviniai. Ikiteisminio tyrimo subjektai. Ikiteisminio tyrimo įstaigos. Ikiteisminio tyrimo pradžia. Privataus ir privataus

viešojo kaltinimo bylų pradėjimo sąlygos ir tvarka. Aplinkybės, darančios baudžiamąjį procesą negalimą. Atsisakymas pradėti ikiteisminį tyrimą. Jo apskundimo tvarka. Prokuroro ir ikiteisminio tyrimo pareigūno veiksmai, pradedant tyrimą. Bendrosios ikiteisminio tyrimo nuostatos. Baudžiamojo proceso principų įgyvendinimas atliekant ikiteisminį tyrimą. Tyrimo aktyvumas, nešališkumas ir išsamumas. Prokuroro ir ikiteisminio tyrimo pareigūno įgaliojimai atliekant ikiteisminį tyrimą. Ikiteisminio tyrimo teisėjo įgaliojimai. Ikiteisminio tyrimo vieta. Atskirieji pavedimai. Ikiteisminio tyrimo terminai. Ikiteisminio tyrimo duomenų neskelbtinumas. Ikiteisminio tyrimo veiksmų samprata, rūšys ir sistema. Apklausa ikiteisminio tyrimo metu. Ikiteisminio tyrimo teisėjo atliekama apklausa. Liudytojo ir nukentėjusiojo apklausa. Mažamečių ir nepilnamečių liudytojų bei nukentėjusiųjų apklausos ypatumai. Įtariamojo apklausa ikiteisminio tyrimo metu. Pranešimas apie įtarimą. Parodymų patikrinimo veiksmų atlikimo ypatumai. Akistata. Akistatos sąvoka, tikslas ir suvedimo akistaton tvarka. Parodymas atpažinti, jo rūšys. Parodymų patikrinimas vietoje. Eksperimento darymo pagrindai, sąlygos ir tvarka. Proceso veiksmų su nukentėjusiais ar liudytojais, kuriems taikomas anonimiškumas, ypatumai. Ekspertizės skyrimo bei atlikimo pagrindai ir tvarka.

Ikiteisminio tyrimo nutraukimas. Privalomi ir diskreciniai tyrimo nutraukimo pagrindai ir tvarka. Įtariamojo ir nukentėjusiojo teisės nutraukiant ikiteisminį tyrimą. Nutarimo nutraukti tyrimą apskundimas. Nutraukto ikiteisminio tyrimo atnaujinimo sąlygos ir tvarka. Ikiteisminio tyrimo pabaiga kaltinamojo akto surašymu. Kaltinamasis aktas, jo samprata, reikšmė. Kaltinamojo akto forma ir turinys. Kaltinamojo akto perdavimas teismui.

Teismingumo sąvoka ir rūšys. Dalykinis (rūšinis) teismingumas. Teritorinis teismingumas. Personalinis teismingumas. Teismingumo taisyklių reikšmė. Teismingumo nustatymas. Ginčų dėl bylų teismingumo sprendimas.

Teismo sudėtis. Teisiamojo posėdžio pirmininkas, jo įgaliojimai. Teisiamojo posėdžio sekretorius.

Bylos parengimo nagrinėti pirmosios instancijos teisme esmė ir reikšmė. Teisėjų paskyrimas nagrinėti bylą. Bylos parengimo nagrinėti pirmosios instancijos teisme metu priimamos nutartys. Bylos perdavimas nagrinėti teisiamaajame posėdyje tvarka. Šaukimo į teismo posėdį tvarka. Proceso dalyvių ir kitų asmenų dėl leidimo dalyvauti nagrinėjant bylą prašymų nagrinėjimo tvarka. Susipažinimo su byla tvarka. Bylos perdavimo ir nagrinėjimo teisiamaajame posėdyje pradžios terminai. Ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmai po bylos perdavimo nagrinėti teisiamaajame posėdyje. Bylos perdavimas pagal teismingumą. Bylos išskyrimo pagrindai. Bylos atidėjimo pagrindai. Bylos nutraukimo pagrindai.

Teismo veiksmai teisiamaajam posėdžiui paruošti. Teismo nagrinėjimo stadijos sąvoka, reikšmė ir uždaviniai. Vadovavimas nagrinėjimui teisme. Baudžiamojo proceso principų įgyvendinimas teismo nagrinėjimo stadijoje. Bendrųjų teismo nagrinėjimo taisyklių samprata ir reikšmė. Teismo nagrinėjimo dalyvių teisių procesinio lygiateisiškumo ir rungimosi principo laikymasis.

Asmenys, dalyvaujantys bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme. Kaltinamojo dalyvavimas nagrinėjant bylą teisme, jo teisės ir pareigos. Nepilnamečio kaltinamojo ir jo įstatyminių atstovų dalyvavimas nagrinėjant bylą teisme. Prokuroro, gynėjo, nukentėjusiojo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo ir jų atstovų, vertėjo, eksperto ir specialisto dalyvavimas teisiamaajame posėdyje, jų teisės ir pareigos. Prokuroro ir kitų teismo nagrinėjimo dalyvių neatvykimo į teisiamąjį posėdį pasekmės.

Bylos nagrinėjimo teisme ribos. Kaltinimo pakeitimas teisme. Baudžiamosios bylos nagrinėjimo atidėjimas ir jos sustabdymas. Baudžiamosios bylos nutraukimas teisiamaajame posėdyje.

Garso ir vaizdo įrašymo priemonių naudojimo teisiamaajame posėdyje tvarka.

Teisiamojo posėdžio tvarka. Priemonės, taikomos teisiamojo posėdžio tvarkos pažeidėjams. Teisiamojo posėdžio protokolas, jo turinys ir reikšmė. Pastabos dėl teisiamojo posėdžio protokolo ir jų išnagrinėjimas teisme. Nutartys, priimamos teisiamaajame posėdyje. Jų rūšys ir priėmimo tvarka.

Teisminis nagrinėjimas. Teisiamojo posėdžio sudedamosios dalys. Parengiamoji teisiamojo posėdžio dalis, jos turinys. Įrodymų tyrimas. Jo samprata ir reikšmė. Įrodymų tyrimo pradžia.

Įrodymų tyrimo tvarkos nustatymas. Kaltinamojo apklausa. Liudytojo ir nukentėjusiojo apklausa. Nepilnamečio liudytojo apklausos ypatumai. Liudytojo ir nukentėjusiojo, kuriems taikomas anonimiškumas, apklausos ypatumai. Parodymų, duotų ikiteisminio tyrimo teisėjui ar teismui, perskaitymas ir kaltinamojo teisė užduoti klausimus liudytojams. Specialisto dalyvavimas nagrinėjant bylą teisme ir specialisto apklausa. Ekspertizės skyrimas ir darymas teisme. Eksperto dalyvavimas teisme. Daiktų apžiūra. Dokumentų perskaitymas ir apžiūra. Įrodymų tyrimo teisme pabaiga. Sutrumpintas įrodymų tyrimas. Įrodymų paskelbimas sutrumpinto jų tyrimo atveju. Baigiamosios kalbos. Baigiamųjų kalbų turinys ir tvarka. Prokuroro, nukentėjusiojo arba jo atstovo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo arba jų atstovų, gynėjo arba gynėjo neturinčio kaltinamojo kalbos, jų psichologinė ir procesinė reikšmė. Teisminių ginčų dalyvių replikos. Paskutinis kaltinamojo žodis. Įrodymų tyrimo atnaujinimas. Teismo išėjimas į pasitarimo kambarį priimti nuosprendžio.

Nuosprendžio, kaip teisingumo akto, samprata ir reikšmė. Nuosprendžio teisėtumas, pagrįstumas, motyvavimas. Nuosprendžių rūšys. Kaltinamojo nuosprendžio priėmimo pagrindai. Išteisinamojo nuosprendžio priėmimo pagrindai. Nuosprendžio, kuriuo nutraukiama byla, priėmimo pagrindai. Nekaltumo prezumpcija ir diskreciniai baudžiamosios bylos nutraukimo pagrindai. Teisėjų pasitarimo slaptumas. Teisėjų pasitarimo ir balsavimo tvarka. Atskiroji nuomonė. Įrodymai, kuriais pagrindžiamas nuosprendis. Nuosprendžio surašymas. Nuosprendžio turinys ir forma. Įžanginė nuosprendžio dalis. Aprašomoji nuosprendžio dalis. Nuosprendžio rezoliucinė dalis.

Apeliacinio proceso samprata, reikšmė ir paskirtis. Teismai, nagrinėjantys bylas apeliacine tvarka. Nuosprendžio apskundimas. Teisė apskūsti teismo nuosprendį apeliacine tvarka, apeliantai. Nuosprendžio apskundimo tvarka ir terminai. Apeliacinio skundo padavimo pasekmės. Apeliacinio skundo turinys. Apeliacinio skundo atšaukimas. Pirmosios instancijos teismo nutarčių apskundimo tvarka. Bylos su gautu apeliaciniu skundu pasiuntimas apeliacinės instancijos teismui. Apeliacinis procesas. Bylų apeliacinio nagrinėjimo bendrosios nuostatos. Bylų nagrinėjimo apeliacinės instancijos teisme ribos. Nuteistojo ar išteisintojo padėties pabloginimo sąlygos. Bylų nagrinėjimas apeliacinės instancijos teismo posėdyje. Apeliacinės instancijos teismo sprendimų, priimtų išnagrinėjus bylą, rūšys.

Nuosprendžio vykdymo stadijos esmė ir reikšmė. Teismo nuosprendžio įsiteisėjimas. Nuosprendžio vykdymo atidėjimas. Bausmės vykdymo atidėjimas. Nuosprendžio pateikimas vykdyti. Priemonės pasirūpinti nuteistojo vaikais bei nuteistojo asmens turto apsauga. Kelių neįvykdytų nuosprendžių vykdymas. Abejonių ir neaiškumų, kylančių vykdant nuosprendį, sprendimas. Su nuosprendžio vykdymu susijusių klausimų išsprendimo tvarka. Užsienio valstybių teismų nuosprendžių ir Tarptautinio baudžiamojo teismo sprendimų vykdymas. Europos Sąjungos valstybės narės kompetentingų institucijų sprendimų pripažinimas ir vykdymas.

Kasacinio proceso samprata, reikšmė ir uždaviniai. Kasacinio proceso skirtumas nuo apeliacinio proceso. Teismai, nagrinėjantys bylas kasacine tvarka. Teisė apskūsti įsiteisėjusį teismo nuosprendį ar nutartį kasacine tvarka. Apskundimo kasacine tvarka pagrindai, tvarka ir terminai. Kasacinio skundo priėmimo tvarka. Atrankos kolegija. Sprendimai dėl gauto kasacinio skundo. Kasacinės bylos parengimas nagrinėti atrankos kolegijai priėmus kasacinį skundą. Teismo nuosprendžio ir nutarties sustabdymas. Kasacinės bylos nagrinėjimas rašytinio proceso tvarka. Atvejai, kai kasacinė byla nagrinėjama žodinio proceso tvarka. Asmenys, dalyvaujantys teisiamajame posėdyje nagrinėjant kasacinę bylą. Teismo įgaliojimų, nagrinėjant kasacinę bylą, ribos. Kasacinės bylos nagrinėjimas žodinio proceso tvarka. Bylos perdavimas nagrinėti išplėstinei septynių teisėjų kolegijai arba plenarinei sesijai pagrindai. Išnagrinėjusio kasacinę bylą teismo nutartys. Pagrindai nuosprendžiui (nutarčiai) panaikinti ar pakeisti kasacinės instancijos teisme. Kasacinės instancijos teismo nutarties turinys. Bylos nagrinėjimas, kai panaikintas pirmosios instancijos teismo nuosprendis arba apeliacinės instancijos teismo nuosprendis ar nutartis.

Bylų dėl juridinių asmenų padarytų nusikalstamų veikų procesas, jo ypatumai.

Priverčiamųjų medicinos priemonių taikymo teisiniai pagrindai. Priverčiamųjų medicinos priemonių taikymo proceso pradėjimas. Įrodinėtinos aplinkybės. Ikiteisminio tyrimo tvarka ir pabaigimas. Teisėjo veiksmai teisiamajam posėdžiui parengti, nagrinėjimo teisme tvarka ir ribos. Bylos išsprendimo teisme aspektai. Teismo nutartys bei jų apskundimas. Priverčiamosios medicinos

priemonės taikymo pratęsimas, pakeitimas ar panaikinimas. Proceso atnaujinimas asmeniui, kuriam taikyta priverčiamoji medicinos priemonė.

Privataus kaltinimo bylų procesas. Asmenys, turintys teisę paduoti skundą ir palaikyti kaltinimą teisme. Perėjimas iš privataus kaltinimo į valstybinį kaltinimą ir atvirkščiai. Priešpriešinio skundo nagrinėjimas ir prisijungimas prie privataus kaltinimo. Pareiškimo dėl privataus kaltinimo turinys. Taikinamasis procesas. Teismo veiksmai iki teisiamojo posėdžio; bylos nagrinėjimas teisme. Kaltinimo atsisakymas.

Supaprastinto proceso samprata, reikšmė, formos. Teismo baudžiamojo įsakymo priėmimo proceso pagrindai. Teisėjo sprendimai ir teismo baudžiamojo įsakymo turinys. Kaltinamojo teisė reikalauti surengti bylos nagrinėjimą teisme. Proceso nutraukimas. Pagreitinto proceso teisiniai pagrindai. Teismo veiksmai, nusprendus nagrinėjimą teisme surengti kitą dieną. Gynėjo dalyvavimas pagreitiname procese. Bylos nagrinėjimo tvarka.

Bylų proceso kaltinamajam nedalyvaujant pagrindai. Kaltinamojo teisės į gynybą užtikrinimas. Bylos nagrinėjimo kaltinamajam nedalyvaujant tvarka, ypatumai, nuosprendžio apskundimas ir vykdymas.

VI. DARBO TEISĖ

Darbo teisės šaltinių sąvoka ir rūšys. Darbo teisės šaltinių ypatybės. Darbo teisės normų taikymas valstybės tarnyboje. Teisė, taikytina tarptautinio pobūdžio darbo santykiui.

Darbo teisės principai: jų reikšmė ir turinys. Diskriminacijos darbo teisėje sąvoka, formos (tiesioginė ir netiesioginė diskriminacija), diskriminacijos teisinės pasekmės.

Darbo įstatymų laikymosi ir kontrolės sistema. Administracinė ir baudžiamoji atsakomybė už darbo įstatymų pažeidimus.

Darbuotojų ir darbdavių atstovai. Asociacijų laisvės turinys ir garantijos.

Kolektyvinės sutarties sąvoka ir turinys. Kolektyvinių sutarčių rūšys. Kolektyvinių sutarčių sudarymo tvarka. Atsakomybė už kolektyvinės sutarties nevykdymą.

Darbuotojų informavimas, konsultavimas ir kitoks dalyvavimas darbdaviui priimančiam sprendimui.

Kolektyvinių darbo ginčų nagrinėjimas. Streiko skelbimo tvarka. Streiko pripažinimas neteisėtu ir atsakomybė už streikuojant padarytą žalą.

Darbuotojo ir darbdavio sąvokos.

Darbo sutarties sąvoka, turinys, rūšys. Terminuotos darbo sutartys.

Darbo sutarties sudarymas. Nelegalaus darbo sąvoka ir atsakomybė už jį.

Darbo sąlygų keitimas. Nušalinimas nuo darbo. Darbo sutarties vykdymo sustabdymas. Darbo sutarties pasibaigimo pagrindų klasifikacija. Darbo sutarties nutraukimas šalių susitarimu. Darbo sutarties nutraukimas darbuotojo pareiškimu. Darbo sutarties nutraukimas darbdavio iniciatyva be darbuotojo kaltės. Darbo sutarties nutraukimas darbdavio iniciatyva dėl darbuotojo kaltės. Garantijos darbuotojams išlaikyti darbo vietą ir darbo sutarties nutraukimo apribojimai. Atleidimo iš darbo tvarka. Išėtinė pašalpa. Ginčų dėl darbo sutarties nutraukimo teisėtumo ir grąžinimo į darbą ypatumai.

Grupės darbuotojų atleidimas iš darbo. Darbuotojų teisių apsauga verslo ar jo dalies perdavimo atveju. Darbo sutarties nutraukimas įmonės bankroto atveju.

Darbo laiko sąvoka. Darbo laiko normavimas. Darbo laiko režimas. Suminė darbo laiko apskaita ir jos įvedimas.

Poilsio laiko sąvoka ir rūšys. Atostogų rūšys.

Darbo užmokesčio sąvoka ir sistemos. Apmokėjimas nukrypstant nuo normalių darbo sąlygų. Darbo užmokesčio išskaitų apribojimas. Garantijos komandiruotiems darbuotojams.

Darbuotojų drausminė atsakomybė. Drausminių nuobaudų rūšys ir jų skyrimo tvarka.

Darbo sutarties šalių materialinės atsakomybės sąvoka ir sąlygos. Darbuotojų materialinės atsakomybės rūšys. Visiškos materialinės atsakomybės atvejai. Padarytos žalos dydžio nustatymas ir žalos atlyginimo tvarka.

Įmonių, įstaigų, organizacijų materialinės atsakomybės darbuotojams rūšys. Žalos, padarytos darbuotojo sužalojimo arba mirties atveju, dydžio nustatymas ir jos atlyginimo tvarka.

Darbo saugos sąvoka. Ypatingos moterų darbo saugos taisyklės. Nepilnamečių darbo saugos ypatumai. Riboto darbingumo asmenų darbo sauga.

Individualių darbo ginčų nagrinėjimo tvarka. Darbo ginčo sprendimas Darbo ginčų komisijoje, sprendimo apskundimas. Darbo ginčų nagrinėjimo teismuose ypatumai. Sprendimų dėl darbo ginčų vykdymas. Įrodinėjimo našta darbo byloje. Darbo bylų teritorinis teismingumas, kai šalys priklauso skirtingai jurisdikcijai.

VII. ADMINISTRACINĖ TEISĖ IR TEISENA

Viešojo administravimo samprata. Viešojo administravimo principai. Viešojo administravimo subjektai.

Administracinis aktas. Individualių ir norminių administracinių aktų atribojimas.

Administracinė procedūra. Administracinės procedūros dalyviai ir jų teisės. Administracinės procedūros eiga, terminai ir administracinės procedūros sprendimo priėmimas.

Savivaldybės visuomeninės administracinių ginčų komisijos ir jų kompetencija. Vyriausioji administracinių ginčų komisija ir jos kompetencija.

Administracinių teismų kompetencija. Bylų rūšinio teisingumo bendrosios kompetencijos teismams ir administraciniam teismams atribojimas. Specialioji teisėjų kolegija bylos rūšinio teisingumo bendrosios kompetencijos ar administraciniam teismui klausimams spręsti.

Administracinės procedūros sprendimo apskundimas administracinių ginčų komisijoms ir teismui.

Administracinio bylos proceso šalys ir dalyviai, jų teisės ir pareigos.

Skundo (prašymo) padavimas administraciniam teismui. Skundo (prašymo) padavimo terminai. Skundo (prašymo) priėmimas.

Pasiruošimas administracinių bylų nagrinėjimui teisme. Reikalavimo užtikrinimo priemonės.

Bylos nagrinėjimas teisme. Pagrindinės įrodymų ir įrodinėjimo taisyklės. Teismo posėdžio eiga. Bylos nagrinėjimo atidėjimas ir bylos sustabdymas.

Administracinio teismo priimamų sprendimų rūšys. Skundžiamų aktų panaikinimo pagrindai. Administracinio akto panaikinimo teisinės pasekmės.

Administracinių teismų neįsiteisėjusių sprendimų apskundimas. Bylos nagrinėjimas apeliacinės instancijos teisme: bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribos, bylos nagrinėjimo procesinė tvarka. Apeliacinės instancijos teismo sprendimai. Pirmosios instancijos teismo sprendimo panaikinimo pagrindai.

Administracinio teismo sprendimo vykdymo pagrindinės taisyklės.

Proceso atnaujinimas: proceso atnaujinimo pagrindai, prašymų atnaujinti procesą pateikimas ir nagrinėjimas.

Pareiškimai ištirti norminių administracinių aktų teisėtumą ir jų nagrinėjimo ypatumai.

VIII. ADMINISTRACINĖ ATSAKOMYBĖ IR ADMINISTRACINIŲ TEISĖS PAŽEIDIMŲ BYLŲ TEISENA

Administracinės prievartos rūšys, jų teisinė charakteristika bei taikymo pagrindai. Administracinis teisės pažeidimas. Administracinė atsakomybė ir jos pagrindas. Administracinės ir baudžiamosios atsakomybės atribojimas. Administracinės nuobaudos samprata ir administracinių nuobaudų rūšys.

Organai ir pareigūnai, skiriantys administracines nuobaudas.

Administracinės nuobaudos skyrimo bendrosios taisyklės: nuobaudų skyrimas, padarius kelis administracinius teisės pažeidimus; administracinės nuobaudos skyrimo terminai; terminas, kuriam pasibaigus laikoma, kad asmeniui nebuvo paskirta administracinė nuobauda. Administracinę

atsakomybę lengvinančios ir sunkinančios aplinkybės. Atleidimo nuo administracinės atsakomybės pagrindai.

Administracinės teisės pažeidimų bylų teisenos stadijos. Asmenys, dalyvaujantys administracinių teisės pažeidimų bylų teismoje, jų teisės ir pareigos. Administracinio teisės pažeidimo protokolas, jo turinys bei pagrindiniai reikalavimai. Atvejai ir aplinkybės, kai protokolas nesurašomas. Administracinių teisės pažeidimų bylų teisenos užtikrinimo priemonės – pažeidėjo pristatymas, administracinis asmens sulaikymas, asmens apžiūra ir daiktų patikrinimas, daiktų ir dokumentų paėmimas, nušalinimas nuo transporto priemonių vairavimo ir blaivumo patikrinimas. Administracinių teisės pažeidimų bylų nagrinėjimas. Pasiruošimas nagrinėti administracinio teisės pažeidimo bylas. Administracinio teisės pažeidimo bylos nagrinėjimo vieta, terminai ir tvarka. Nutarimo priėmimas administracinio teisės pažeidimo byloje. Nutarimų rūšys, turinys, paskelbimo ir nuorašo įteikimo tvarka. Įpareigojimas atlyginti padarytą nuostolį administracinio teisės pažeidimo byloje.

Organų (pareigūnų) priimtų nutarimų administracinio teisės pažeidimo byloje apskundimas pirmosios instancijos teismui. Apskundimo tvarka ir pagrindai. Skundo dėl nutarimo administracinio teisės pažeidimo byloje priėmimas. Nutarimo apskundimo pasekmės. Pasirengimas nagrinėti bylą ir bylos nagrinėjimas. Teismo sprendimas byloje dėl skundo dėl nutarimo administracinio teisės pažeidimo byloje.

Pirmosios instancijos teismo nutarimo (nutarties) apskundimo apeliacine tvarka terminas ir tvarka. Apeliacinio skundo priėmimas. Pasirengimas nagrinėti bylą dėl apeliacinio skundo ir bylos nagrinėjimas. Apeliacinės instancijos teismo sprendimai. Pirmosios instancijos teismo nutarčių apskundimas apeliacine tvarka ir atskirųjų skundų nagrinėjimo ypatumai.

Nutarimų skirti administracinės nuobaudas vykdymas. Nutarimo vykdymo atidėjimas. Nutarimo dėl skirtos administracinės nuobaudos vykdymo nutraukimo pagrindai. Nutarimo skirti administracinę nuobaudą vykdymo senatis.

Administracinių teisės pažeidimų bylų atnaujinimas: bylų atnaujinimo pagrindai, prašymų atnaujinti bylą pateikimas ir nagrinėjimas.

IX. TARPTAUTINĖ VIEŠOJI IR EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖ

Pagrindiniai tarptautinės teisės bruožai. Tarptautinės ir nacionalinės teisės santykis. Tarptautinės viešosios teisės šaltiniai.

Tarptautinės sutartys, tarptautinių sutarčių prigimtis. Tarptautinių sutarčių rūšys. Tarptautinės sutarties sudarymas. Išlyga dėl tarptautinės sutarties. Tarptautinės sutarties įsigaliojimas. Tarptautinės sutarties aiškinimas. Tarptautinės sutartys ir trečiosios šalys. Tarptautinės sutarties laikymasis ir taikymas. Tarptautinių sutarčių galiojimas, sutarties veikimo nutraukimas ar sustabdymas, pasekmės. Tarptautinės sutartys ir Lietuvos Respublikos teisinė sistema. Tarptautinių sutarčių taikymo Lietuvos Respublikos vidaus teisėje ypatybės.

Pagrindinės tarptautinės organizacijos, jų teisės aktai.

Atsakomybė tarptautinėje viešojoje teisėje.

Individo teisės, pareigos ir atsakomybė. Tarptautinės baudžiamosios teisės pagrindai. Teisinė pagalba ir ekstradicija.

Tarptautinės teisės subjekto požymiai. Valstybė kaip tarptautinės teisės subjektas. Valstybės ir vyriausybės pripažinimas. Valstybių teisių perėmimas.

Europos Sąjungos teisės prigimtis, ypatybės ir galiojimas. Europos Sąjungos teisės šaltiniai. Europos Sąjungos teisės aktų rūšys, jų ypatumai. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija. Europos Sąjungos teisės aktų taikymas Lietuvos Respublikos vidaus teisėje.

Pagrindinės Europos Sąjungos institucijos, jų kompetencija, pagrindiniai sprendimų priėmimo bruožai. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, jo kompetencija ir vaidmuo, formuojant Europos Sąjungos teisinę praktiką.

Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos struktūra, joje įtvirtintų teisių ir pagrindinių laisvių klasifikavimas. Konvencijos ratifikavimas. Lietuvos Respublikos padaryti

pareiškimai bei išlygos. Konvencijos įtaka Lietuvos Respublikos įstatymų leidybai ir teismų darbui. Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos taikymas Lietuvos Respublikos vidaus teisėje.

Europos žmogaus teisių teismo kompetencija, jo vaidmuo bei įtaka Europos žmogaus teisių konvencijos valstybių narių vidaus teisei bei teismų praktikai. Bylos prieš Lietuvos Respubliką Europos žmogaus teisių teisme.

X. TEISĖJŲ ETIKA IR DRAUSMĖ

Teisėjų etikos kodekso paskirtis ir tikslas. Teisėjų etikos kodekso šaltiniai.

Pagrindiniai teisėjų elgesio principai, jų turinys. Pagarba žmogui. Pagarba ir lojalumas valstybei. Teisingumas ir nešališkumas. Nepriklausomumas. Konfidencialumas. Skaidrumas ir viešumas. Sąžiningumas ir nesavanaudiškumas. Padorumas. Pavyzdingumas. Pareigingumas. Solidarumas. Profesinės kvalifikacijos kėlimas. Teisėjų atsakomybė už Teisėjų etikos kodekso pažeidimus.

Teisėjų etikos ir drausmės komisijos statusas, atskaitingumas, veiklos tikslas ir uždaviniai. Komisijos sudėtis, jos teisės ir pareigos. Drausmės bylos teisėjui iškėlimo pagrindas. Teisėjų drausminės atsakomybės pagrindai. Teisėjų etikos ir drausmės komisijos sprendimai, konsultacijos ir išvados. Teisėjo, kuriam siūloma iškelti drausmės bylą, teisės.

Teisėjų garbės teismo statusas, priimami sprendimai ir jų priėmimo procedūra. Teisėjo, kuriam iškelta drausmės byla, teisės. Prašymų dėl teisėjo garbės gynimo padavimas, nagrinėjimas ir Garbės teismo priimami sprendimai.

**TEISĖJŲ TARYBOS NUTARIMO „DĖL PRETENDENTŲ Į TEISĖJUS
EGZAMINO KOMISIJOS NUOSTATŲ PATVIRTINIMO“ IR TEISĖJŲ
TARYBOS NUTARIMO „DĖL PRETENDENTŲ Į TEISĖJUS EGZAMINO
PROGRAMOS PATVIRTINIMO“ PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

2013-07-26

Projektai parengti vykdant Teisėjų tarybos pavedimą. Jų tikslas – užtikrinti Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos nuostatų (toliau – Komisijos nuostatai) ir Pretendentų į teisėjus egzamino programos (toliau – Programa) atitikimą nustatytiems teisės aktų rengimo ir skelbimo reikalavimams, pašalinti pastebėtus teisinio reguliavimo trūkumus.

Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos nuostatų projekto rengėja – Nacionalinė teismų administracija. Projektu siekiama suderinti Komisijos nuostatus su galiojančiais įstatymais, atsisakyti perteklinių nuostatų ir užtikrinti nustatyto reguliavimo nuoseklumą bei aiškumą.

Atskirai paminėtina, jog Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos (toliau – Komisija) nuostatų projektu įtvirtinama Komisijos nario nusišalinimo pareiga nuo egzaminuojamo asmens vertinimo (projekto 6 punktas); numatyta Komisijos pirmininko pareiga užtikrinti, kad laikotarpis tarp leidimo asmeniui laukti egzaminą ir jo egzamino datos nebūtų ilgesnis nei šeši mėnesiai (projekto 8 punktas); numatytas sąrašas priežasčių, kurios nelaikomos svarbiomis neatvykti į egzaminą (projekto 12 punktas); nustatomi pastabų Komisijos posėdžio protokolui pateikimo terminai (projekto 39 punktas); siekiant užkirsti kelią asmenų galimybei platinti egzamino testo klausimus su teisingais atsakymais, įtvirtintas draudimas asmenims, susipažįstantiems su savo išspręstu testu, jį ar jo dalis kopijuoti ar kitokiu būdu atgaminti (projekto 39 punktas); siekiant užtikrinti vienodą egzaminą neišlaikiusių asmenų traktavimą, numatyta, kad tiek laikantys dar neišlaikytą, tiek perlaikantys anksčiau išlaikytą egzaminą asmenys, neišlaikę egzamino, gali jį laukti ne anksčiau nei po pusės metų (projekto 40, 41 punktai); kaip neatitinkanti galiojančių Teismų ir Viešojo administravimo įstatymų nuostatų iš Komisijos nuostatų pašalinta taisyklė, jog išlaikyto pretendentų į teisėjus egzamino rezultatai galioja trejus metus.

Pretendentų į teisėjus egzamino programos projekto rengėja – Komisija. Projektu Programa atnaujinta atsižvelgiant į galiojančią teisinį reglamentavimą: įtraukti klausimai, susiję su nauju teisiniu reglamentavimu nuo 2004 m. paskutinės Programos redakcijos, pašalinti su nebegaliojančiu reglamentavimu susiję klausimai. Atsižvelgiant į teisinių santykių ir juos reglamentuojančių teisės normų pobūdį, su administraciniais teisiniais santykiais susiję klausimai projektu išskirti į atskiras grupes: administracinė teisė ir teiseną (projekto VII skyrius), administracinė atsakomybė ir administracinių teisės pažeidimų bylų teiseną (projekto VIII skyrius). Siekiant užtikrinti, kad pretendentai į teisėjus būtų susipažinę su teisėjų etikai keliamais reikalavimais ir atsakomybe už jų pažeidimus, Programa papildyta X skyriumi „Teisėjų etika ir drausmė“.

Projektų lyginamieji variantai nebuvo rengiami. Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos nuostatų projektu keista, koreguota didelė dalis Komisijos nuostatų formuluočių ir jų išdėstymas.

Atsižvelgiant į tai, nebuvo tikslinga rengti šio projekto lyginamojo varianto. Programos pakeitimų esmė aptarta šiame aiškinamajame rašte. Atsižvelgiant į tai, į Pretendentų į teisėjus egzamino programos projekto apimtį bei korekcinį lyginamuoju variantu galimų matyti pakeitimų pobūdį, šio projekto lyginamojo varianto rengti nebuvo netikslinga.

Abu projektai buvo pateikti derinti Teisėjų tarybos Mokymų komitetui ir Teisės aktų projektų vertinimo komitetui, Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijai. Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos nuostatų projektas buvo pateiktas derinti Komisijai. Šie suinteresuoti asmenys pastabų ir pasiūlymų projektams nepateikė.
